

Annanditerade reparationer i svenska gruppsamtal

Theo Levlín

Helsingfors universitet

Magisterprogrammet kultur och
kommunikation (nordiska språk)

Pro gradu-avhandling, våren 2018

Handledare: Jan Lindström

Tiedekunta/Osasto – Fakultet/Sektion – Faculty Humanistinen tiedekunta		Laitos – Institution – Department Suomalaisugrilainen ja pohjoismainen osasto	
Tekijä – Författare – Author Theo Levlin			
Työn nimi – Arbetets titel – Title Annaninitierade reparationer i svenska gruppsamtal			
Oppiaine – Läroämne – Subject Pohjoismaiset kielet			
Työn laji – Arbetets art – Level Pro gradu -tutkielma		Aika – Datum – Month and year Toukokuu 2018	Sivumäärä– Sidoantal – Number of pages 72
Tiivistelmä – Referat – Abstract			
<p>Tutkielma käsittelee toisen aloittamia korjauksia ruotsinkielisissä ryhmäkeskusteluissa. Tutkielmassa analysoidaan strategioita, joita keskustelijoilla on käytössään intersubjektiviisuuden ylläpitoon arkikeskusteluissa. Havaintoja verrataan pääasiassa angloamerikkalaisiin tutkimustuloksiin. Ruotsinkielisiä toisen aloittamia korjauksia ei ole aikaisemmin tutkittu yhtä kattavasti.</p> <p>Tutkielma perustuu keskusteluanalyttiseen metodiin ja pohjautuu Schegloffin, Jeffersonin ja Sacksin (1977) esittelemään korjauskäsitteeseen. Tutkielman esittelemä jäsentelymalli perustuu Kendrickin (2015), Couper-Kuhlen ja Seltingin (2018) ja Lindströmin (2008) aikaisempiin analyyseihin toisen aloittamista korjauksista. Materiaali koostuu arkisista ryhmäkeskusteluista, joita on yhteensä nauhoitettuna noin 3 tuntia ja 21 minuuttia sekä Ruotsista että Suomesta. Osallistujat ovat toisilleen ennestään tuttuja ja he ovat yhtä lukuun ottamatta kaikki naisia.</p> <p>Tutkielmassa analysoidaan yhteensä 36 korjauksen aloitusta ja nämä aloitukset jaetaan avoimiin (öppna), kysyviin (utfrågande), toistaviin (upprepande) ja tulkitseviin (uttolkande) korjauksen aloituksiin sekä selityksen pyyntöihin (begäran om förklaring). Useampi alakategoria esitellään näiden kategorioiden alla.</p> <p>Tutkielman keskeinen havainto on, että avoin korjauksen aloitus <i>va sa du</i> keskellä vuorovaikutustilannetta lausutaan ympäröivää puhetta nopeammalla tempolla. Yksittäiset kysyvät sanat ja äännähdykset kuten <i>huh</i> tai <i>häh</i> ja avoin korjaus <i>va</i> ovat harvinaisia materiaalissa, mikä on selkeä ero angloamerikkalaisiin tutkimuksiin verrattuna. Ongelmakohdan toistot sekä selityksen pyynnöt ovat sen sijaan tavallisia ja materiaalissa esiintyy useampi muoto tulkitsevistä korjauksen aloituksista.</p>			
Avainsanat – Nyckelord – Keywords Toisen aloittamat korjaukset, keskusteluanalyysi			
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited			
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information			

Innehållsförteckning

1	Introduktion	4
1.1	Frågeställningar och syfte.....	5
1.2	Disposition.....	5
2	Teori och metod.....	6
2.1	Samtalsanalys	6
2.2	Reparation och initiering	8
2.2.1	Öppna reparationsinitiativ	12
2.2.2	Utfrågande reparationsinitiativ	13
2.2.3	Upprepningar av problemkällan	15
2.2.4	Frågeordsfrågor med kopulaverb.....	17
2.2.5	Uttolkande reparationsinitiativ	18
2.2.6	Andra reparationspraktiker	23
2.2.7	Komplexa annaninitieringar av reparation	23
2.2.8	Annankorrigeringar	24
2.2.9	Kroppsliga eller visuella initieringar	26
2.3	Tidigare forskning om svenska reparationer	26
3	Material och avgränsningar	27
4	Analys.....	29
4.1	Öppna initiativ	29
4.2	Utfrågande reparationsinitiativ	35
4.2.1	Utfrågande ord som kompletta TKE:r	35
4.2.2	Utfrågande ord med partiella upprepningar.....	37
4.2.3	Andra utfrågande reparationsinitiativ	39
4.3	Upprepningar av problemkällan	40
4.3.1	Partiella upprepningar	40
4.3.2	Hela upprepningar	41
4.3.3	Lucklämnande upprepningar	42
4.4	Begäran om förklaring och frågeordsfrågor med kopulaverb	43
4.5	Uttolkande reparationsinitiativ	48
4.5.1	Ersättande uttolknningar	49
4.5.2	Utbyggande uttolknningar	52
4.5.3	Inläggande uttolknningar	53

4.5.4 Andra uttolkningarar	56
4.6 Komplexa annaninitieringar av reparation och gränsfall	57
5 Sammanfattning och diskussion	61
Bilaga 1: Transkriptionsnyckel.....	67
Källförteckning.....	68

1 Introduktion

Språkforskare har traditionellt utgått från ett skriftspråksperspektiv vilket har förbisett att talat språk har sin egen struktur och sina egna regler som människor följer i samtal (Linell 1982). En av de största skillnaderna mellan tal och skrift är att tal inte kan raderas eller suddas ut, utan alla misstag och fel kan endast korrigeras genom att lägga till mer tal som också måste tydligt utpeka vilken del av det tidigare yttrandet som varit problematisk.

Denna avhandling utgår från att då två eller flera människor växelverkar, behövs det etablerade förhandlingsätt för hur deltagarna i samtalet försäkras sig om att alla förstår varandra och hur förståelsen återskapas efter exempelvis missförstånd. Avhandlingen analyserar de strategier som människor använder i svenska samtal då de inte förstår eller hör vad den andra deltagaren i samtalet yttrat. Dessa strategier hänvisar till så kallade *reparationsinitiativ*¹ som nu studerats i drygt 50 år med hjälp av den så kallade *samtalsanalytiska metoden*. Trots att de grundläggande och mest omfattande studierna gjorts i USA och andra anglo-amerikanska kontexter, har intresset under de senaste åren också skiftat till andra språk än enbart engelska (Hayashi och Hayano 2013, 293). Studier av svenskspråkiga material har dock varit fåtaliga och därför försöker denna avhandling fylla denna lucka i forskningen.

I avhandlingen analyseras svenska *annaninitierade reparationsstrategier* genom att plocka ut annaninitierade reparationer ur en samling vardagliga gruppsamtal som spelats in i samband med tidigare forskningsprojekt. Reparationsstrategierna kategoriseras sedan med hjälp av typologier från Kendrick (2015), Couper-Kuhlen och Selting (2018) samt Lindström (2008). Materialet består av drygt tre timmar ljudinspelade gruppsamtal från 1990- och 2000-talets början där deltagarna fritt diskuterar sina dagliga sysslor.

---

¹ Reparationer förklaras i kapitel 2 *Teori och metod*. En reparationsinitiering hänvisar till en signal som lyssnaren ger till talaren då hen inte hört eller förstått vad den första talaren yttrat (t.ex. *va sa du?*).

1.1 Frågeställningar och syfte

Avhandlingen sammanfattar tidigare studier angående *annaninitierade reparationer*² och jämför tidigare studier i andra språk (huvudsakligen engelska) med det svenskspråkiga materialet. Syftet är att beskriva strategierna som används i svenska samtal för annaninitierade reparationer och att binda ihop en komplett typologi angående de olika sätt annaninitierade reparationer används på svenska.

Min forskningsfråga är följande:

Vilka initieringsstrategier för annaninitierade reparationer förekommer i det svenska materialet?

Dessutom diskuteras möjliga specialdrag i de svenska reparationsstrategierna.

1.2 Disposition

Denna pro gradu-avhandling är teoretiskt inriktad och därmed utgör terminologiska avgränsningar och definitioner en stor del av resultatet.

Avhandlingens kärna består av två delar. Den första delen (kapitel 2) fokuserar på teori och diskuterar tidigare forskning samt framlägger kategorierna för analysdelen. I den andra delen (kapitel 4) analyseras svenska exempel på de annaninitierade reparationstyperna som presenterats i teorikapitlet. Båda av dessa kapitel är indelade i underrubriker som presenterar kategorierna för annaninitierade reparationer.

Tidigare studier som analyserat svenska annaninitierade reparationer presenteras i kapitel 2.3 och materialet beskrivs i kapitel 3. I kapitel 3 anges också avgränsningar inför analysen. Avhandlingens resultat samt övriga observationer diskuteras i kapitlet 5. En transkriptionsnyckel finns bifogad i slutet av avhandlingen.

---

² Annaninitierad reparation (som t.ex. *va sa du?*) står i kontrast till en självinitierad reparation med vilken man signalerar ett problem i det egna talet som t.ex. då man inte kommer på ett visst ord eller då man inte vet hur man ska formulera sig (t.ex. genom ordsökningar av formen *vad heter det nu* eller ett längre ö-ljud).

2 Teori och metod

Reparationer och speciellt reparationsiniteringar som denna avhandling diskuterar, är termer som inte har exakta motsvarigheter i vardagsspråk. Termerna har skapats inom den samtalsanalytiska forskningstraditionen (conversation analysis, CA) i syftet att bland annat kartlägga en grammatik för samtalspråk samt att förstå mänsklig växelverkan på en extremt empirisk och detaljerad nivå där fokuset ligger på enskilda yttranden och deras förhållande till nästa och föregående yttranden i samtalet. För att förstå vad allt detta innebär, börjar jag i kapitel 2.1 med ett historiskt perspektiv till hur terminologin och metoden för samtalsanalys skapades i mitten av 1900-talet. Kapitel 2.2 anger en teoretisk ram för reparationer och kapitel 2.3 diskuterar tidigare undersökningar som gjorts i svensk kontext.

2.1 Samtalsanalys

Anssi Peräkylä (2004, 166) konstaterar att samtalsanalys i grunden är en metod och inte en teori. All teori som här behandlas har sin bas i empiriska studier som induktivt skapat den kunskap som i dagens samtalsanalytiska studier hänvisas till.

Metoden har sin bakgrund i 50- och 60-talets studier av bland andra sociologerna Erving Goffman och Harold Garfinkel. Goffman studerade hur människor upprätthåller en ömsesidig uppskattning i samtal och undviker så kallade ansiktshotande handlingar. Garfinkel igen utvecklade den etnometodologiska inriktningen där han intresserade sig för hurdana metoder människor använder för att förstå och skapa den sociala och interaktiva ordningen i vardagens handlingar (Peräkylä 2004, 166). Samtalsanalysen började få sin form i början av 1960-talet då en av Goffmans tidigare elever, Harvey Sacks, en doktor och föreläsare i sociologi vid olika universitet i Los Angeles, fick tillgång till inspelade telefonsamtal på en hjälplinje för människor med psykisk ohälsa (Pomerantz och Fehr 1997, 68). Sacks intresserade sig speciellt för den **sekventiella ordningen**³ i samtalet, det vill säga delar av samtal som har någon fast ordningsföljd (ibid.). Den grundläggande hypotesen var att ett samtal i grund och botten skulle vara

---

³ Den sekventiella ordningen hänvisar till att tal organiseras genom vissa sociala normer där t.ex. en fråga förutsätter ett svar, en hälsning förutsätter en mothälsning osv. (Lindström 2014, 32).

organiserat på en djup nivå som man kunde synliggöra med hjälp av att analysera inspelningar av naturligt förekommande samtal (Hutchby och Wooffitt 2008, 15).

Tillsammans med kollegorna Emanuel Schegloff och Gail Jefferson började de beskriva den enklaste möjliga sekventiella ordningen av samtal, **yttrandepar**⁴, vilket betyder att de uppmärksammade specifika yttranden som förekommer i närheten av varandra. En av de första studierna handlade till exempel om hur man brukar öppna ett telefonsamtal (se Schegloff 1968). En annan studie handlade om hur telefonsamtal avslutas (se Schegloff och Sacks 2006 [1973]). Schegloff och Sacks identifierade till exempel följande slags avslutning av samtal ('terminal exchange') där de också kunde definiera hurdan en fullbordad avslutning ('proper closing') är på telefonsamtalet.

Exempel 1: (Sacks och Schegloff 2006, 270 [1973])

1	A: O.K.
2	B: O.K.
3	A: Bye Bye
4	B: Bye

Detta exempel visar också att det finns vissa sociala preferenser i samtal. Om till exempel personen B inte skulle svara med *Bye* på rad fyra, så skulle A tolka det möjligen som att något är på tok. Schegloff påpekar dock att ordet *preferens* i en samtalsanalytisk kontext handlar om övergripande socialt normativa preferenser, det vill säga inte om psykologiska eller personliga preferenser, utan närmare sagt om en empirisk observation av vilka handlingar för samtalet vidare utan problem. Så kallade *icke-prefererade* handlingar skiljer sig från *prefererade* handlingar till exempel i att de inleds ofta med olika tvekljud, andra mildrande förled eller en längre paus mellan yttrandet och responsen (2007, 61).

Samtalsanalysen har inte många fasta teorier, men tre fundamentala antaganden har etablerats med tiden (Peräkylä 2004, 166–168). Tal är för det första en *handling* (eng. 'action') och alla delar av yttrandet har en funktion eller signalerar något (jfr. Austins talaktsteori, Austin 1962). För det andra anses handlingarna ha en sekventiell ordning, det vill säga enstaka handlingar bildar sekvenser i logiska kedjor, och både handlingarna och sekvenserna har sina regler som fungerar som referensram då människor tolkar

---

⁴ Kallas även *närhetspar* och på engelska *adjacency pair*.

betydelser. För det tredje skapar och upprätthåller tal en intersubjektiv verklighet vilket betyder att deltagarna i samtalet i allmänhet har ett behov att ha en gemensam referensram och förstå vad de andra deltagarna i samtalet talar om. Intersubjektivitet är alltså ett ideellt tillstånd av en gemensam verklighet som människor i samtal försöker skapa emellan dem. Det betyder inte att alla har samma åsikter, utan att alla förstår vad de andra talar om (Peräkylä 2004, 166–168).

2.2 Reparation och initiering

I samtalsanalys indelas samtalet i turer mellan deltagarna i samtalet och empiri har visat att turbytet vanligtvis sker då talturen når en så kallad **turbytesplats** (Sacks, Schegloff och Jefferson [SSJ] 1974). Dessa turbytesplatser finns efter varje **turkonstruktionsenhet**, förkortat TKE ('turn-constructional unit', TCU), som är en term som i samtalsanalys används för en grammatiskt slutförd enhet. Enheten kan bestå av ett ord, en fras eller en hel sats beroende på kontexten (Lindström 2008, 128). Ett exempel på en TKE är en *fråga*. En fråga som en TKE blir slutförd då personen som förväntas svara på frågan kan veta vad som frågas. Turbytesplatsen är i detta fall klar och TKE:ns (frågans) slut förutsätter ett turbyte eftersom frågeställaren väntar på ett svar till frågan (SSJ 1974).

Då turbytet förväntas eller annars är möjligt men den nästa talaren inte har förstått eller hört vad den första talaren sagt, är det vanligt att den andra talaren frågar om precisering eller upprepning. Detta kallas ett **reparationsinitiativ** och initiativet fungerar som en signal att det uppstått ett problem i förståelsen eller intersubjektiviteten (se Schegloff, Jefferson och Sacks [SJS] 1977; Schegloff 1992).⁵ Schegloff (2000, 207) definierar kort att **reparationer** är handlingar som löser problem relaterat till tal⁶, hörsel eller förståelse.

Olika slags reparationsinitiativ kan jämföras i hur exakt de pekar ut **problemkällan**. Till exempel responsen *va* lämnar öppet om problemkällan ligger i talet, hörseln eller förståelsen medan reparationsinitiativet *va menar du* är ett mer specifikt

---

⁵ Reparationsinitiativ kan också förekomma då turbytet inte förväntas.

⁶ Då problemkällan ligger i talet är problemkällan yttrandets acceptabilitet eller oförutsebarhet.

reparationsinitiativ som pekar ut att problemet är i förståelsen. Denna exakthet diskuteras ofta som initiativets 'styrka' (Couper-Kuhlen och Selting 2018, 140).

Schegloff, Jefferson och Sacks visade att reparationer förekommer i en prefererad ordning där talarna primärt försöker korrigera sig själva före någon annan hinner korrigera till exempel en felsägning (1977). Denna typ av reparationer kallas **självinitierade reparationer**. Om talaren tror sig ha varit tydlig men lyssnaren inte förstår eller hör yttrandet, är det nästa alternativet i preferensordningen att den andra personen, 'lyssnaren', visar att hen inte förstått yttrandet genom att initiera en reparation. Detta sker oftast genom att personen ställer en fråga som *va?* eller upprepar den delen av den tidigare TKE som hen inte förstått (Schegloff, Jefferson och Sacks [SJS] 1977). Det är detta som kallas en **annaninitiering av reparation** och som också är ämnet för denna pro gradu-avhandling.

Schegloff, Jefferson och Sacks gjorde en viktig skillnad mellan initieringen av reparationen och själva fullbordandet av reparationen (1977). En fullbordad reparation är i princip ett tillstånd där problemet har lösts, där alla deltagare i samtalet förstår igen vad det talas om och samtalet kan flyta vidare. Schegloff, Jefferson och Sacks visade att annaninitierade reparationer ofta endast signalerar problemkällan och lämnar korrigerandet av misstaget åt den som yttrat 'problemet' (1977, 376).

Tur 1 (problemkälla)   A: (yttrar något som är problematiskt för B)

Tur 2 (reparationsinitiativ)   B: (pekar ut problemet genom att initiera en reparation)

Tur 3 (reparationen slutförs) A: (t.ex. upprepar eller omformulerar det som sagts i tur 1)

Denna illustration exemplifierar den annaninitierade reparationen. Reparationen initieras alltså i turposition två och slutförs i turposition tre⁷. Det är förstås möjligt att B inte ännu heller förstår vad A sagt och detta leder oftast till en ny reparationssekvens med en mer exakt, 'starkare' reparationsinitiering (se SJS 1977, 369; Couper-Kuhlen och Selting 2018, 140).

---

⁷ Räkningen av turpositioner startar i Schegloff, Jefferson och Sacks' modell från problemkällan.

Eftersom reparationen kan initieras av båda parter och i vissa fall även slutföras av båda parter indelar SJS (1977) reparationer i fyra sekvensstrukturer enligt vem som initierar och vem som fullbordar reparationen:

- 1) **Själviniterade självreparationer**, där talaren korrigerar sig själv, Dessa reparationer avbryter ofta en TKE eller inleds genast efter en TKE. I denna kategori tillhör också ordsökningar. I vissa fall kan självreparationen också initieras i tredje turposition efter problemkällan när talaren märker att den andra parten missförstått något från den första turen (Couper-Kuhlen och Selting 2018, 116).
- 2) **Själviniterade annanreparationer**, där talaren till exempel söker efter ett ord eller en formulering och någon annan deltagare i samtalet formulerar yttrandet färdigt, det vill säga slutför reparationen, för hen.
- 3) **Annaninitierade självreparationer**, där lyssnaren signalerar ett problem i hörseln, förståelsen eller talet och den första talaren korrigerar problemkällan.
- 4) **Annaninitierade annanreparationer**, vilket Schegloff m.fl. (1977) kallar *annankorrigeringar* ('other-corrections') och där lyssnaren korrigerar ett fel i den andras tal. Lyssnaren alltså både initierar och 'slutför' reparationen i samma TKE. Definitionerna varierar mellan forskare men ofta utgår man från att annankorrigeringar yttras som definitiva och inte som förslag.

Denna avhandling fokuserar som sagt på den tredje varianten, annaninitierade självreparationer, men variant nummer fyra, *annankorrigeringar*, diskuteras också. Terminologin inom disciplinen är missvisande i den mån att en stor del av samtalsanalytiska litteraturen använder den överordnade termen *annaninitierade reparationer* när man i verklighet enbart talar om annaninitierade *självreparationer* (nummer 3 ovan) och utelämnar annaninitierade *annanreparationer* (annankorrigeringar, nummer 4 ovan).⁸ Annankorrigeringar är trots detta också en form av annaninitierade reparationer men för att göra texten mer flytande, används annaninitierade reparationer och annankorrigeringar som skilda termer också i denna avhandling.

---

⁸ Se t.ex. Lindström (2008) samt Hayashi och Hayano (2013).

Annankorrigeringar diskuteras närmare i kapitlet 2.2.8 men begreppet är nyttigt för att demonstrera ett centralt tema för reparationer, nämligen **epistemiska⁹ rättigheter** ('epistemic rights'). För att kunna påstå i ett samtal att någon har sagt något fel, och för att detta inte orsakar någon konflikt i samtalet, krävs det en intersubjektiv (dvs. delad) förståelse över vem som kan veta vad och vem som således har rätt till att korrigera vem (Heritage och Raymond 2005). Redan Schegloff med sina kollegor försökte visa att deltagarna i samtalet är försiktiga när de korrigerar, eller närmare sagt initierar en reparation på den andra (SJS 1977, 376). De visade att talarna nästan alltid försöker lämna själva korrigeringen 'öppen' åt den första talaren, innan de börjar korrigera den andra. I exempel två nedan försöker Sam först initiera reparationen med ett öppet reparationsinitiativ på rad tre men eftersom Loris korrigering avbryts, initierar Ellen en reparation som även kan tolkas som en annankorrigering.

Exempel 2: (SJS 1977: 378, modifierad)¹⁰

1 PK	Lori:	But y'know single beds'r awfully thin tuh
2		sleep on.
3 RI→	Sam:	What?
4	Lori:	Single beds. // They're-
5 RI→	Ellen:	Y'mean narrow?
6	Lori:	They're awfully narrow

I detta exempel beskriver Lori enkelsängar som tunna, vilket Sam och Ellen reagerar på (eftersom enkelsängar alltid är smala men inte nödvändigtvis tunna). Efter att Lori på rad fyra inte lyckas slutföra reparationen, producerar Ellen korrigeringen/reparationsinitiativet på rad fem. Om responsen anses som en korrigering, förmildras den dock med frasen *Y'mean, du menar*, och en frågande (dvs. stigande) intonation (SJS 1977, 378). Denna försiktighet kan alltså ses som ett tecken på att de som initierar en reparation, anser att personen som yttrat den problematiska meningen bättre

⁹ Adjektivet epistemisk hänvisar till att huvudordet har att göra med kunskapen om andra personers kunskap och vilka kunskaps territorier personerna kontrollerar i ett samtal (Heritage 2012)

¹⁰ PK står för problemkälla och RI för reparationsinitiativ. Gråa markeringen avgränsar PK:n och respektive RI:t i fråga. Symbolen → markerar de mest centrala sekvenser som diskuteras i brödtexten. Dessa markeringar finns inte i originalmaterialet. Markeringarna har standardiserats inför denna avhandling p.g.a. de varierande konventionerna inom disciplinen. Modellen för markeringen i denna avhandling är hämtad från Lindström (2008).

vet hur misstaget ska korrigeras. Reparationsinitiativets 'allvarlighet'¹¹ varierar således åtminstone delvis i relation till hur starka epistemiska rättigheter reparationsinitiativaren anser sig själv ha. Också mottagaren har möjlighet att tolka initieringens 'allvarlighet'. I Kendricks studie om annanreparationer i engelskan (2015) är en av definitionerna för annankorrigeringar att mottagarens logiska respons på korrigeringen ska vara en självkorrigering, det vill säga en upprepning av annankorrigeringen (jfr. responsen *They're awfully narrow* i exempel 2 ovan). Därför kan det påstås att också mottagaren av reparationsinitiativet kan genom att behandla initiativet olika, finjustera reparationsinitiativets 'allvarlighet'. En enkel godkännande respons *yeah* skulle ha till exempel skapat den bilden att Lori hade tolkat korrigeringen som ett mer osäkert reparationsinitiativ som söker efter bekräftelse. Det är alltså inte fel att tala om reparationsinitieringar i form av strategier, eftersom de är en del av ett socialt spel där deltagarna i samtalet försöker hitta en passlig ställning för sina reparationsinitiativ (jfr. Lindskog 2009, 5).

Härefter presenteras olika strategikategorier för annaninitierade reparationsinitiativ. Dessa kategorier fungerar också som grund för min analys. Typologin bygger på Kobin H. Kendricks artikel *Other-initiated repair in English* (2015) och lånar dessutom vissa kategorier från Couper-Kuhlen och Selting (2018) samt Lindström (2008).

2.2.1 Öppna reparationsinitiativ

Öppna reparationsinitiativ består av frågande ord eller utrop som signalerar att den tidigare turen har varit på något sätt problematiskt utan att specificera vilket problemet var (Drew 1997, Lindström 2008, 158). Sådana ord eller yttranden är till exempel *va, vad, va sa du, förlåt* och så vidare (Lindström 2008, 158). De relativt abstrakta interjektionerna *huh?* (på engelska och tyska), *he?* och *häh?* (på tyska) och *hæ?* (på norska) med stigande intonation också är öppna reparationsinitiativ (se Kendrick 2015, 168; Couper-Kuhlen och Selting 2018, 148; Svennevig 2008, 12). På svenska har dessa sista interjektioner inte

---

¹¹ Couper-Kuhlen och Selting (2018, 142) har en omfattande diskussion om preferensen för mindre allvarliga reparationsinitieringar. Enligt dem gjorde Pomerantz (1984) den första observationen av fenomenet och Selting (1987a, 1987b) har visat en hierarkisk preferensordning i institutionella samtal på tyska där initierarna brukar initiera reparationen helst på hörselrelaterade problem, sedan referensproblem, sedan betydelser av språkliga problem, sedan förväntningar och sist i preferensordningen kommer allvarliga problem i växelverkan som t.ex. oenigheter.

tillsvidare observerats men en liknande interjektion med samma funktion borde inte vara omöjlig.

Den öppna reparationsinitieringen *what?* riktar sig enligt Robinson mot den senaste handlingen i den tidigare turen och inte mot hela den tidigare turen (2014, 114). Det verkar alltså vara en regel att mottagaren av ett öppet reparationsinitiativ således brukar till exempel upprepa endast det sista hen sagt och går inte långt tillbaka i samtalet. Ett möjligt undantag är öppna reparationsinitiativ som är mer påstående ('declarative') och som formuleras som längre meningar som *ich versteh sie kaum* ('jag fattar knappt va du säger') som Egbert (2009, 99) funnit i tyskan.

2.2.2 Utfrågande reparationsinitiativ

Utfrågande reparationsinitiativ ('category-specific interrogatives') innefattar enligt Kendrick (2015, 168) två olika typer av reparationsinitiativ: 1) utfrågande ord som kompletta TKE:r och 2) utfrågande ord med partiella upprepningar. Den första (1) kategorin syftar till TKE:r som innehåller endast ett frågeord som *who*, *what*, *when*, *where* och signalerar antingen ett hörselrelaterat problem angående ett specifikt ord eller ett problem med att känna igen problemkällan (t.ex. en person som hänvisats till i tidigare TKE). Kendrick anger följande exempel:

Exempel 3: (Kendrick 2015, 168: excerpt 4, modifierad)

1	PK	Bet:	They said that Phillips got um (0.5)
2			knee: wa:lking dru::nk at the reception.
3			(0.5)
4	RI→	Mom:	Who:?
5			(0.3)
6		Bet:	Phillips,

Reparationsinitiativet *Who:?*, *vem*, leder här till att Bet upprepar problemkällan på rad sex. Detta betyder också att Bet tolkat att problemet varit i hörseln, eftersom hon inte

tillägger någon ny förklaring vem Phillips är. På svenska är motsvarande reparationsinitiativ *vem, var, när* och *vad*^{12,13}.

Den andra (2) kategorin syftar till reparationsinitiativ där ett frågeord kombineras med en partiell upprepning av problemkällan i den tidigare turen. Detta gör man för att precisera var problemkällan ligger. Följande excerpt från Kendrick anges som exempel.

Exempel 4: (Kendrick 2015, 170: excerpt 8, modifierad)

1		Bra:	((Lutar sig framåt och ser in i
2			kameran))
3	PK	Sar:	I'm pretty sure that just ruined
4			[the study.
5		Jes:	[We're in a stud[y,
6		Mat:	[We're-
7			(0.3)
8	RI→	Bra:	The what?=-
9		Mat:	=It's some linguistics study about
10			how (.)people interact in conversation.

I exemplet markerar reparationsinitiativet på rad åtta att problemkällan ligger i ordet efter den bestämda artikeln *the* på rad fyra¹⁴, eftersom frågeordet *what, vad*, placeras som en lucka som mottagaren kan fylla i. Mottagaren (Mat) tolkar detta som att problemkällan är i att reparationsinitieraren (Bra) inte vet tillräckligt om studien.

Definitionen för utfrågande reparationsinitiativ som används i denna avhandling används i enlighet med Kendricks definitioner för *category-specific interrogatives* (2015) trots att termen utfrågande reparationsinitiativ är hämtad ur Jan Lindströms verk *Tur och ordning* (2008).

Enligt Couper-Kuhlen och Selting efterfrågar de utfrågande reparationsinitiativen en upprepning av problemkällan men i vissa fall kan mottagaren av initiativet

---

¹² Intuitivt kunde man påstå att det finns en skillnad mellan *vad* och *va*. *Va* kan inte användas som ett utfrågande initiativ medan *vad* möjligen kan användas som ett öppet reparationsinitiativ.

¹³ Också frågorna *varför?* (eller *alltså varför?*) och *vilken* är enligt min intuition möjliga reparationsinitiativ på svenska. *Varför?* åtminstone i det teoretiska fallet att problemkällan är ett **orsakssamband**, dvs. en sats som innehåller konstruktionen *X eftersom Y*, och initieraren önskar att den andra upprepar påståendet. *Vilken?* i det fallet att den andra har använt t.ex. en oklar pronominal syftning.

¹⁴ Detta är det enda substantivet med en bestämd artikel i den tidigare TKE:n.

omkontextualisera problemkällan genom att ge en synonym eller en närmare beskrivning av den (2018, 159).

2.2.3 Upprepningar av problemkällan

Som vi såg ovan i exempel fyra kan en upprepning av problemkällan vara en del av ett annaninitierat reparationsinitiativ. I Kendricks typologi finns det egna kategorier för tre olika slags upprepningar som ensam kan initiera en reparation (2015, 171). Dessa tre typer är 1) partiella upprepningar, 2) fullständiga upprepningar och 3) lucklämnande upprepningar.

Partiella upprepningar består av till exempel en upprepning av ett problematiskt ord eller en problematisk fras utan att upprepa hela turkonstruktionsenheten. En **fullständig upprepning** består däremot av en upprepning av den hela föregående turkonstruktionsenheten (se figur 1 nedan). Couper-Kuhlen och Selting påpekar att båda av dessa upprepningstyper dessutom kan stå för en så kallad 'uttolkad hörsel' ('candidate hearing') vilket betyder att initieraren vill dubbelkolla om hen hört rätt (2018, 160). Det tredje alternativet, **lucklämnande upprepning**¹⁵, handlar om att initiera en reparation genom att upprepa en del av en problematisk fras och lämna upprepningen syntaktiskt bristfällig för att be om en ifyllnad av den föregående talaren. Detta påminner om strategin *utfrågande ord med partiella upprepningar* som presenterades ovan med skillnaden att istället för frågeordet anges en tystnad.

Figur 1: De tre möjliga sätt att initiera en reparation genom en upprepning. Exemplet är påhittat.

Exempelfras med en ospecificerad problemkälla	A: "Jag ska åka till Sverige"	
Alternativa reparationsinitiativ	Partiell upprepning	B: "Sverige?"
	Fullständig upprepning	B: "Du ska åka till Sverige?"
	Lucklämnande upprepning	B: "Till?"

¹⁵ Termen är en syntes av Lindströms (2008, 160) *lucklämnande fråga* och Kendricks (2015) *incomplete repeat*.

Partiella och fullständiga upprepningar kan också användas för icke-reparationsrelaterade syften. En upprepning av en komponent ur den föregående turen kan tyda också på förvåning eller en utmaning. Jeffrey Robinson har diskuterat vilken betydelse så kallade epistemiska faktorer har för hur mottagaren till reparationsinitiativet tolkar upprepningen/initieringen (2013). Robinson utgår från att personen som mottar reparationsinitiativet, måste tolka om uppreparen har kunskap (K+) om den upprepade komponenten eller inte har det (K-). Denna tolkning avgör mottagarens respons och bestämmer om mottagaren slutför en reparation eller om hen tar det som ett tecken på till exempel förvåning. Robinson beskriver handlingarna med antingen tecknet K+ eller K- (Robinson 2013).

En (K+) -handling¹⁶ betyder att mottagaren av upprepningen tolkar att uppreparen *har* kunskap om det upprepade elementet och som att hen således *inte direkt initierar någon reparation*. Istället tolkar mottagaren att personen som upprepat ordet eller frasen visar förvåning, oenighet eller 'ritualiserad misstro'¹⁷ (Robinson 2013). Många forskare lokaliserar problemkällan för dessa slags reparationsinitiativ i talet. Ur detta perspektiv är problemet för initieraren att talet har varit på något sätt oacceptabelt eller överraskande (se Couper-Kuhlen och Selting 2018, 188; Svennevig 2008).

En (K-) -handling behandlas som ett rent reparationsinitiativ. Mottagaren av upprepningen tolkar alltså upprepningen som att uppreparen inte förstått eller hört ordentligt det som sagts i den föregående turen (Robinson 2013). I exemplet som presenterades i figur 1 skulle den partiella upprepningen "Sverige?" behandlas som en (K-) -handling om personen A i följande tur skulle ha börjat förklara att *Sverige är ett land* eller att *Sverige ligger i Skandinavien*.

Heritage beskriver K+ och K- som epistemiska positioneringar ('epistemic stances', 2012a, 6–7) och förklarar positioneringen som en glidande skala ('epistemic grading') där samtalsdeltagarnas kunskapsnivåer kan ligga mer eller mindre närmare varandra.

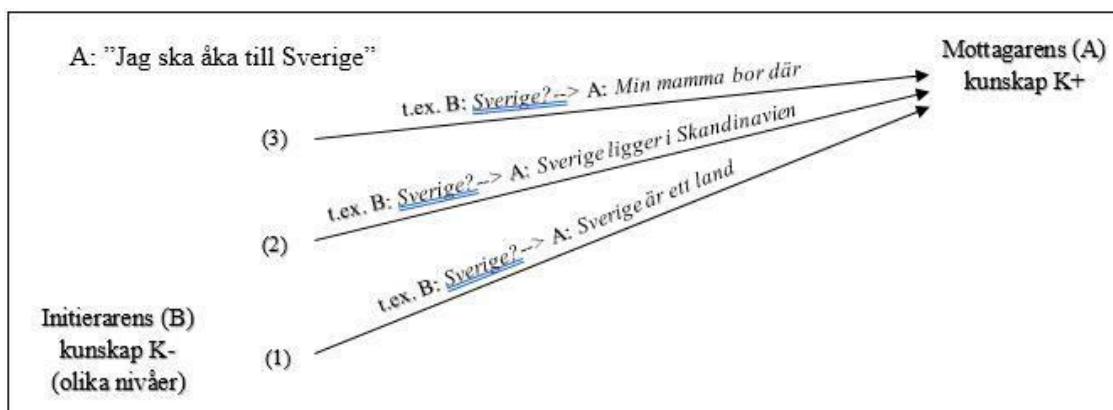
---

¹⁶ Parenteserna är tillagda eftersom svenska grammatiken kräver ett bindestreck som inte passar ihop med beteckningarna +/- . Den ursprungiga beteckningen är 'K+ action'.

¹⁷ Ritualiserad misstro ('ritualized disbelief') handlar om att retoriskt ifrågasätta i en respons någon annans yttrande. Heritage (1984, 339) diskuterar närmare ritualiserad misstro.

Reparationens 'allvarlighet' kan dessutom påstås vara kopplad till skillnaden mellan deltagarnas epistemiska positioneringar (se figur 2 nedan).

Figur 2: Epistemisk positionering (Heritage 2012a, 7, modifierad och tillämpad med egna exempel)

Couper-Kuhlen och Selting nämner också att en partiell upprepning kan handla om att erbjuda en hörseluttolkning, *candidate hearing*, där reparationsinitieraren visar att hen tror sig ha hört rätt men försöker försäkra sig genom att upprepa den möjliga problemkällan (2018, 160).

2.2.4 Frågeordsfrågor med kopulaverb

Kobin H. Kendrick framlägger en egen kategori, *copular interrogatives*, för fullständiga frågesatser där subjektet består av en nominalfras som innehåller ett frågeord (*interrogative noun phrase*; t.ex. *who, what, which one*) och där problemkällan upprepas som predikatsfyllnad (2015, 173). Dessa reparationsinitiativ utpekar en problemkälla i den föregående turen men ger inte en uttolkning av vad personen i föregående tur möjligen menat¹⁸.

¹⁸ För vidare diskussion se kapitlen Uttolkande reparationsinitiativ (2.2.5) och Komplexa annaninitieringar av reparation (2.2.7).

Exempel 5: (Kendrick 2015, 173-174, excerpt 14, modifierad)

1	PK	Bet:	They said that Phillips got um (0.5) knee:
2			wa:lking dru::nk at the reception.
3			(0.5)
4		Mom:	Who:?
5			(0.3)
6		Bet:	Phillips,
7			(0.4)
8	RI→	Mom:	Wh[o's Phillips.
9		Bet:	[Pa:m Bensen's (.) husband.

I denna excerpt har Bett tolkat mammans (Mom) utfrågande reparationsinitiativ *Who:?* som ett hörselrelaterat problem och eftersom mamman inte verkar veta vem Philip är, är hon tvungen att använda ett 'starkare' reparationsinitiativ i form av kopulativa frågeordsfrågan *Who's Phillips* ('vem är Phillips').

Frågeordsfrågor med kopulaverb kan också ange problemkällan med hjälp av ett pronomen istället för upprepningen (t.ex. *vem är det?*). På svenska kan nominalfrasen i kopulativa frågeordsfrågor bestå av frågeorden *vem*, *vad* eller *vilken* och i fall problemkällan i predikatsfyllnaden ersätts med ett pronomen, kan upprepningen av problemkällan även förekomma i nominalfrasen efter frågeordet (t.ex. *vilket X är det?*). Kopulativa frågeordsfrågor som reparationsinitiativ har dock inte undersökts på svenska tidigare och dessa beskrivningar är således spekulativa.

Couper-Kuhlen och Selting lägger dessa initiativ under kategorin *begäran om förklaring* ('requesting explanation', 2018, 183). Denna kategori beskrivs närmare i kapitel 2.2.6 nedan.

2.2.5 Uttolkande reparationsinitiativ

Benämningen *uttolkande reparationsinitiativ* är hämtad ur Lindströms *Tur och ordning* (2008) men definitionen för kategorin och dess underkategorier är en syntes av Lindströms (ibid.) och Kendricks (2015) typologier. Kendrick talar om *candidate understandings*, 'kandidatförståelser' (2015), och både han och Lindström avser med denna kategori reparationsinitiativ som förutom att peka ut problemkällan i tidigare taltur, också uttolkar den problematiska TKE:n genom att erbjuda en så kallad

kandidatförståelse. Detta kan betyda till exempel att reparationen initieras genom en påhängd fråga eller genom att upprepa problemkällan med andra ord. Uttolkande reparationsinitiativ närmar sig i sin 'allvarlighet' annankorrigeringar och kräver ofta större epistemiska rättigheter (se Heritage och Raymond 2005 och kapitlet 2.2 ovan).

Jan Lindström indelar dessa uttolkande reparationsinitiativ i tre typer: *förståelseindikationer*, *påhängda frågor* och *formuleringar*. *Förståelseindikationer* definierar han som reparationsinitiativ som ersätter oklara pronomina syftningar som i följande fall där pronomenet *de* ersätts med kandidatförståelsen *om akademi↑ska?* (Lindström 2008, 160).

Exempel 6: (Lindström 2008, 160, excerpt 42, modifierad)

1	A:	jo men vem e:h va: de som sa att du inte
2		fick dricka mer?
3	B:	ja de: >har ju akademiska< sagt, (0.5)
4		när ja lega in[ne,
5 PK	A:	[nämen prata du inte me
6		honom om de då?
7 RI→	B:	om akademi↑ska?
8	A:	ja:.
9	B:	så självklart.

En *påhängd fråga* definierar Lindström som 'en strukturellt och pragmatiskt tänkbar fortsättning av den föregående, nyss avslutade turen' (2008, 160). Detta betyder att istället för att ersätta något element i den problematiska turen, anger den påhängda frågan något nytt element på det redan yttrade för att testa om den föregående TKE:n förstås på rätt vis. Lindström presenterar exempel sju från ett domstolssamtal.

Exempel 7: Påhängd fråga (Lindström 2008, 161, excerpt 43, modifierad)

Domstol: huvudförhandling i brottmål (trafikförseelse); domare (D), åklagare (Å), tilltalad (T), vittne (V), målsägande (M).		
1	M:	pt (0.8) a då visa se att han skulle till
2		Ab Hydraul, (1.0) °där, (.) de ligger lite
3		längre in, (.) på Årsta.° (1.2) så att
4		eh:: (1.6) a: vi eh: (2.4) kom överens om
5		att vi skulle visa vägen dit helt enkelt.
6	Å:	visa honom vägen.
7	M:	mm::
8	Å:	ha=
9	M:	=så vi åkte före.
10		(0.4)
11	M:	å han efter.
12	Å:	mm↑
13 PK	M:	å då växlas de ytterligare några ord.
14		(1.0)
15 RI→	Å:	mellan er å Holmlund,
16	M:	a:

I exemplet fortsätter åklagaren den mening som målsägandet har börjat på för att förstå exakt vad hen menar. *Mellan er å Holmlund* ersätter således inget av det som sagts på rad 13 utan anger ny kunskap som tillägg. Mottagaren förväntas bekräfta eller avvisa initiativet.

Det tredje alternativet av *uttolkande reparationsinitiativ* kallar Lindström till *en formulering*. Lindström definierar *formuleringen* som att förutom att den initierar reparationen så formulerar initiativtagaren också en tänkbar reparation. I Lindströms exempel sker detta med hjälp av frasen *menar du* kopplat antingen före eller efter den nya formuleringen (Lindström 2008. 161). Problemet med denna definition är att den delvis överlappar med definitionen av *förståelseindikation* där initieraren också erbjuder en kandidat för den slutliga formuleringen (se ovan). Ett annat problem är att i vissa fall kan skillnaden mellan en *formulering* och en *annankorrigerigering* vara svår att urskilja och kontexten är avgörande.

Kendrick (2015) samt Couper-Kuhlen och Seltings (2018, 138–196) kallar uttolkande reparationsinitiativ allmänt för *candidate understandings* ('kandidatförståelser') och Kendrick anger tre underkategorier, *replacement*, *continuation* och *insertion*, som delvis motsvarar Lindströms typologi.

Den första underkategorin, *replacement*, som jag här översätter med *ersättande uttolkningar*, är delvis detsamma som Lindström kallar *förståelseindikation*. Skillnaden är att Kendrick i kategorin inkluderar förutom pronomina syftningar också andra slags avgränsbara problemkällor¹⁹ som ersätts av ett alternativt uttryck på ett sätt som pragmatiskt och syntaktiskt passar in i kontexten (2015, 174).

Den andra underkategorin, *continuation*, som jag översätter till *utbyggande uttolkningar*, används av Kendrick (2015, 175) i samma syfte som Lindströms *påhängda fråga*, det vill säga 'en strukturellt och pragmatiskt tänkbar fortsättning av den föregående, nyss avslutade turen' (Lindström 2008, 160).

Den tredje underkategorin, *insertion*, som jag här kallar *inläggande uttolkningar* fattas i Lindströms typologi och hänvisar till reparationsinitiativ som istället för att ange en tänkbar fortsättning för problematiska TKE:n anger ett pragmatiskt och strukturellt tänkbart inlägg eller precisering till problemkällan för att ge en mer exakt beskrivning. Detta exemplifierar Kendrick med följande exempel.

Exempel 8: (Kendrick 2015, 175, excerpt 17, modifierad)

1	Sar:	↑What are you eating? Where did you ↑get
2		that from↓
3	Mat:	.hh Ye(h)ah I was thi(h)nk[ing the=
4	Jes:	[I had a
5 PK		chocolate bi:scuit in my bag.
6	Mat:	=sa(h)me °thi(h)ng°
7		(1.4)
8 RI→	Mat:	A single one.
9		(1.2)
10	Jes:	I have some.

Reparationsinitiativet *A single one* på rad åtta passar pragmatiskt och strukturellt in före *a chocolate bi:scuit* och visar att Mat vill att Jes preciserar om hon verkligen menar endast 'ett kex' (*a single biscuit*). Dessa slags reparationer saknar en kategori hos Lindström och därför har jag valt att använda Lindströms (2008, 162) överbegrepp *uttolkande reparationsinitiativ*, men Kendricks (2015, 174) underkategorier *ersättande*, *utbyggande* och *inläggande uttolkningar*.

¹⁹ Avgränsbara problemkällor hänvisar till turkomponent som t.ex. otydliga nominalfraser.

Kendrick nämner också att vissa reparationsinitiativ som anger en kandidat inte passar in i de tre underkategorier som presenterats ovan. Dessa andra initiativ kallar han *komplexa kandidatförståelser* ('complex candidate understandings', 2015, 176). Han nämner följande exempel där Max tidigare har berättat att han medverkar i en pjäs där publiken får vara med i en auktion där en vit duk säljs på scenen.

Exempel 9: (Kendrick 2015, 176, excerpt 18, modifierad)²⁰

1	PK	Max:	So it's going to be interesting to see
2			w[hat people=
3		Wil:	[Yeah
4		Max:	=put down for like a white (0.2) canvas.
5	RI →	Jam:	Wha- oh what.=so the people in the
6			audience are gonna
7			(1.3) ((Max nods))
8	→	Jam:	bid for it.
9			(0.2)
10		Max:	.t Apparently.
11			(0.3)
12		Wil:	That's quite cool.

Jamie (Jam) signalerar att han först nu tror sig förstå vad Max berättar och visar sin överraskning med hjälp av det öppna reparationsinitiativet *what?* (jfr. Couper-Kuhlen och Selting 2018, 194) och sedan fortsätter han med att formulera en uttolkning av vad som han tror att det Max säger betyder. TKE:n *so the people in the audience are gonna (1.3) bid for it.*²¹ passar inte in i någon av de tre kategorierna som presenterats ovan men eftersom Jamie 'översätter' tanken till nya ord kan Lindströms (2008, 161) term *formulering* användas i detta sammanhang. Begreppet *formulering* kommer att användas i denna avhandling just i detta syfte med några avgränsningar som presenteras nu. Detta val stöds även av Couper-Kuhlen och Selting som nämner *you mean X* som standardfallet för en *formulering* (jfr. Lindströms definition ovan) men påpekar att till exempel i koreanska är det vanligt att *formuleringar* anges utan några formella element som *you mean* i engelskan (2018, 174–178).

²⁰ I Kendricks exempel verkar reparationsinitiativet faktiskt ske i **fjärde tur** (se Schegloff 1992) efter problemkällan, det vill säga Jamie (Jam) har inte reagerat i 'nästa tur' efter problemkällan utan han reagerar först nu senare efter att Max har presenterat ny kunskap om ämnet och missförståndet blir klart för honom. Denna observation har antagligen inte någon stor inverkan på *formuleringen* som en strategi.

²¹ Sv. *så människor i publiken ska ge bud på den (duken)*.

En *formulering* är i denna avhandling ett reparationsinitiativ som inte passar strukturellt och pragmatiskt in som en ersättande, utbyggande eller inläggande komponent men som presenterar en uttolkning av en problematisk helhet som en sats, fras eller syftning till komplex kunskap som hänvisas till.

2.2.6 Andra reparationspraktiker

Kendrick (2015) nämner två andra typer av reparationsinitieringspraxis som inte passar in i de andra kategorierna. Den första praxisen handlar om frågan *what do you mean?*, *vad menar du?*, och den andra är *I don't understand*, det vill säga *jag förstår inte*. Båda av dessa reparationsinitiativ lämnar problemkällan öppen (jfr. kapitel 2.2.1) men de avgränsar problemtypen till förståelse och lämnar alternativet hörsel utanför. Couper-Kuhlen och Selting lägger dessa reparationsinitiativ under kategorin *begäran om förklaring* ('requesting explanation') och beskriver dessa initiativ som markörer för otillräcklig förståelse och som uppmanar den tidigare talaren att utveckla informationen vidare (2018, 183). Dessa slags initiativ diskuteras också av Schegloff (1997, 520–524) samt Hayashi, Raymond, och Sidnell, (2013, 22–29). Eftersom Kendrick inte lyckats ange en kategori för dessa initiativ kommer Couper-Kuhlens och Seltings begrepp *begäran om förklaring* användas i analysen av det svenska materialet.

2.2.7 Komplexa annaninitieringar av reparation

Kendrick visar att många olika slags reparationsinitiativ kan förekomma i samma tur (2015, 177). Kendrick observerar att detta ofta sker om den första initieringen inte ger en omedelbar respons. I andra fall kan det nya initiativet samtidigt vara en självreparation som i exempel 9 där *wha-* avbryts och omformuleras till *oh what*. I samma excerpt förekommer en tredje initiering när Jamie fortsätter med *formuleringen*. Kendrick påpekar här att *formuleringen* inte är prosodiskt integrerad med *wha- oh what* och bildar således en egen komponent i reparationsinitiativet (2015, 177).

Kendrick nämner också några andra former av annaninitierade reparationer som han inte lyckas lägga i någon kategori och han efterfrågar närmare studier på dessa fenomen. Han nämner ett turavslutande *or* (sv, eller) som ofta förekommer efter en uttolkande TKE

(2015, 177). Som exempel ger Kendrick *is that like a fam day or.*. Ett till modifiering som Kendrick lägger märke på är att en *formulering* initieras med *as in* (*what.=as in the Russian-Afghan war or.*). En annan avvikande faktor han observerar är inbäddandet av svordomar i frågesatser, som i *who(h) the fu(h)ck is He(h)len Woo(h)d*. Kendrick anger också förleden *you mean, du menar*, endast som ett avvikande fenomen i hans material (2015, 178).

As in (sv. som) signalerar en jämförelse och reparationsinitiativ med denna inledning kunde möjligen anses i min teoretiska ram som *formuleringar*. Reparationsinitiativ med efterleden *eller* kan antagligen falla i vilken kategori som helst under uttolkande reparationsinitiativ. Diskussionen fortsätts i analyskapitlet. Svordomar förekommer inte i materialet och diskuteras inte i denna avhandling.

2.2.8 Annankorrigeringar

Kendrick (2015) har ur sitt material också plockat ut annankorrigeringar ('other-corrections') som också diskuteras av Schegloff, Jefferson och Sacks (1977). Dessa reparationer förekommer efter att lyssnaren observerat ett konkret fel (eng. error) i talet och bestämmer sig för att korrigera det. Fenomenet är annorlunda på det viset att istället för att endast initiera en reparation som lämnas öppen för att bli korrigerad, så slutförs reparationen i samma tur av initieraren. Detta kallas även en annaninitierad annanreparation (SJS 1977).

Exempel 10: (Jefferson 1987, 87, excerpt 4, modifierad)²²

1	PK	Milly:	...and then they said something about
2			Krushchev has leukemia so I thought oh
3			it's all a big put on.
3	AK→	Jean:	Breshnev.
4		Milly:	Breshnev has leukemia. So I didn't know
5			what to think

I excerpten reagerar Jean på att Milly nämner fel person (Chrusjtjov) och anger så den rätta personen (Brezjnev), vilket Milly bekräftar i nästa tur. Kendrick avgränsar

---

²² AK står för annankorrigering.

annankorrigeringar med tre förutsättningar: 1) korrigeringen måste ange en möjlig ersättande komponent till problemkällan, 2) prosodin²³ signalerar att ersättande komponenten är definitiv och inte ett förslag och 3) en självkorrigering (alltså en upprepning av reparationsinitiativet) är den logiska responsen i nästa tur, inte en bekräftelse (2015, 177).

Annankorrigeringar ska inte analyseras omfattande i denna avhandling eftersom det är i verkligheten ett bredare fält än vad Kendrick låter förstå och kräver sin egen studie för att analysera dessa handlingar i svenska samtal. På svenska har inte dessa slags reparationer undersökts men till exempel på finska har Haakana och Kurhila (2009) samt Haakana och Visapää (2014) undersökt dem. De har speciellt fokuserat på partikeln *eiku* som egentligen består av två ord, *ei kun* alltså 'nej som', och inleder ofta en annankorrigering (det närmaste motsvarande på svenska kunde vara *nej* +[korrigering]²⁴). Dessa studier uppfattar annankorrigeringar bredare än vad Kendrick åtminstone i den mån att en självkorrigering är sällan uppenbart efter dessa sekvenser.

Couper-Kuhlen och Selting (2018, 207) konstaterar att forskningen av annankorrigeringar är fortfarande splittrad och otillräckligt. Gail Jefferson har visat i sin artikel *On exposed and embedded correction in conversation* (1987) att annankorrigeringar kan indelas i två kategorier, inbäddade och blotta korrigeringar ('exposed corrections'). Inbäddade korrigeringar följer logiken att person A yttrar något som innehåller en punkt X och person B ger en naturlig respons åt person A men ersätter punkt X med något annat (Y). Person A kan sedan i nästa tur välja att antingen använda den korrigerade punkten Y eller fortsätta med punkt X vilket kan tolkas som en avvisning av korrigeringen. Den blotta korrigeringen handlar igen om att talaren B initierar en ny reparationssekvens för att korrigera punkten X. I dessa fall handlar det ofta om att personen B inleder korrigeringen med en negation, *nej* eller *inte*, och anger sedan den 'rätta' kunskapen.

---

²³ På engelska en högre stavelse och en fallande prosodi mot slutet (Kendrick 2015, 177).

²⁴ Denna översättning bygger på en observation från mitt material där Siv korrigerar sig själv på följande vis.

S: m:+m (2.5 koppar klirrar) va de mön- måndan (.)
                          va de igår (0.8) nej i förrgår [som de va] så där
                          (0.4) grått

2.2.9 Kroppsliga eller visuella initieringar

Kendrick nämner också att reparationsinitiativet kan ske genom kroppsliga signaler. Han nämner att Seo och Koshik (2010) har studerat hur människor genom att lägga huvudet på sned eller genom att luta sig framåt med huvudet kan initiera reparationer. Kendrick nämner också studier där kroppsliga handlingar förekommer samtidigt med den verbala initieringen (se Rasmussen, 2013; Li, 2014). I Kendricks material observerade han detta i 10,6 procent av alla annaninitierade reparationer.

Mitt material består endast av ljudinspelningar och därför har jag inte analyserat hur kroppsspråket stöder reparationshandlingarna. I fortsatta studier är det dock viktigt att samla in också videomaterial av samtalsdeltagarna.

2.3 Tidigare forskning om svenska reparationer

Annaninitierade reparationer har inte systematiskt blivit forskade i vanliga icke-institutionella svenska samtal. De internationella teorierna och observationerna har blivit tillämpade i vissa studier, speciellt av Sofie Henricson (2008 och 2013) som har studerat reparationer i ett gruppssamtal i Kotka, en svensk språkö i Finland. Karin Ridell (2008) och Emilia Reitamo (2016) har studerat annaninitierade reparationer i dansk-svenska samtal. Ridell indelar i sin studie reparationsinitieringarna i fyra grupper: *öppna frågor, icke verbala signaler, explicita uttryck för att inte ha förstått eller hört samt frågor med hypotes* (2008, 205).

En annan grupp av forskare som använt annaninitierade reparationer i sina studier är logopedier. Till exempel Lindskog (2009) har studerat ”reparationsstrategier i uppgiftsorienterad interaktion mellan personer med hörselnedsättning och deras anhöriga”. Lundgren och Sigheim (2008) har också studerat hur tydliga annanreparationer barn med språkstörningar lyckas producera. Olars (2012) nämner också annaninitierade reparationer i samband med sin studie om problemsekvenser i det muntliga Tisus-språktestet²⁵.

---

²⁵ Test i svenska inför universitets- och högskolestudier.

3 Material och avgränsningar

Mitt material består av 3 timmar och 21 minuter naturligt förekommande gruppsamtal. Inspelningarna består av fyra olika svenska och finlandssvenska gruppsamtal. Ett samtalsmaterial är indelat i två skilda material (*Lucia* och *Bränt barn*) även om deltagarna och platsen är de samma. Samtalen är som sagt naturliga, det vill säga de är inte strukturerade på förhand och forskaren deltar inte i samtalet.

Materialet är insamlat i samband av tidigare samtalsanalytiska studier på Helsingfors universitet samt Uppsala universitet och transkriberingen är utförd av flera olika forskare. Inspelningarna har ägt rum i början av 1990-talet och efter millenniumskiftet. Två av samtalen är inspelade i svensk miljö och två av samtalen är inspelade i en finlandssvensk miljö. Närmare detaljer kring samtalen finns nedan i tabell 1.

Samtalen är inspelade under olika tidsperioder men jag utgår från att reparationsinitiativen inte har förändrats mycket under åren. Alla samtal utom ett har endast kvinnor i som deltagare. I materialet *Novemberkaffe* där den enda mannen finns som deltagare finns dock inga annaninitierade reparationer och därför kan materialet tolkas som att det endast innefattar annanreparationer i gruppsamtal bland kvinnor.

I materialet hittades sammanlagt 34 annaninitierade reparationer varav 28 förekommer ensamma och 6 kommer i samma sekvens som en annan initiering. Personer, personuppgifter, företag och geografiska platser har avidentifierats.

Tabell 1: Materialet

	Lucia	Bränt barn	Syffamöte	Novemberkaffe	Kafferep
Original kod	Lucia_USAM5-2	USAMGRAM 5:1	SAM_v2_syffamöte	novemberkaffe_ON2013	SÄI NF 2:1
Beskrivning	Tjejkväll med fika, kvinnorna är ungefär i 30–40-års åldern (Ur samma samtal som Bränt barn).	Tjejkväll med fika, kvinnorna är ungefär i 30–40-års åldern (ur samma samtal som Lucia).	Vardagligt samtal mellan fyra kvinnor i 60-årsåldern.	Ett par Torsten och Siv som restaurerar möbler. Ulla är vän och kund till dem (båda damer har undervisat i skolan).	60+ damer, sverigesvenska, fika.
Deltagarna	H = Hanna (kvällens värdinna),	H = Hanna (kvällens värdinna),	A = Asta, E = Eva, M = Monika, T = Tove.	T = Torsten, U = Ulla, S = Siv.	A = Astrid (värdinna), D = Doris, B = Beda,

	M = Malin (syster till Hanna), L = Lisa (kamrat till Hanna och Malin).	M = Malin (syster till Hanna), L = Lisa (kamrat till Hanna och Malin), P = Petra (Hannas dotter).			C = Cilla.
Land	Sverige	Sverige	Finland	Finland	Sverige
Inspelnings- år	2000	2000	1990	2004	1998
Längd (min)	14 min 25 sek	15 min 41 sek	90 min	48 min 10 sek	32 min 30 sek
Antal repara- tioner	3	5	9	0	17
Transkrip- tion	Henric Bagerius, okt- nov 2000	Henric Bagerius, okt- nov 2000	Ylva Forsblom- Nyberg, januari 1992	Jonna Ahti, Mona Forsskåhl, Maria Fremer	Karin Ridell
Senaste revidering	-	27.11.2000	26.4.1993	Outi Nieminen, Katja Koskinen, augusti 2013.	29.8.2000
Information om material-insamlingen	Vetenskapligt ansvarig Bengt Nordgren. Institutionen för nordiska språk. Uppsala universitet.	Vetenskapligt ansvarig Bengt Nordgren. Institutionen för nordiska språk. Uppsala universitet.	Inspelningen gjordes i projektet svenska samtal i Helsingfors (SAM). Vetenskapligt ansvarig Anne-Marie Londen. Institutionen för nordiska språk och nordisk litteratur, Helsingfors universitet.	Inspelningen gjordes i projektet Samtalsspråkets grammatik, Vetenskapligt ansvarig Jan Lindström, Institutionen för nordiska språk och nordisk litteratur, Helsingfors universitet.	Inspelningen gjordes i projektet Samtal, åldrande och identitet. Vetenskapligt ansvarig Mats Eriksson. Institutionen för nordiska språk, Uppsala universitet.

I analysen ingår inte kroppsspråk eller andra visuella markörer eftersom inget videomaterial finns tillgängligt. Materialet består således endast av ljudinspelningen och de observationer som forskaren gjort vid inspelningstillfället. Analysen fokuserar på annaninitierade självreparationer och lämnar annaninitierade annanreparationer utanför.

4 Analys

Analysen består av en kvalitativ beskrivning på olika slags strategier för annaninitierade reparationer i svenska samtal. Kvantiteten av annaninitierade reparationsinitiativ varierade i hög grad mellan olika samtal samt i olika delar av samtalet och reparationer verkar ha en tendens att hopa sig runt vissa svåra eller problematiska ämnen samt mer humoristiska eller skämtsamma delar av samtalet. Hörselrelaterade problem var också vanliga. Det är således antagbart att samtalsämnet samt samtalsstilistiska aspekter av deltagarna har en stor betydelse för när och hur annaninitierade reparationer används. Denna uppsats fokuserar trots detta på att beskriva *hur* reparationerna initieras och kontextuella faktorer behandlas med mindre vikt. Analysen baserar sig på de kategorier som presenterats i teorikapitlet. Vissa nya kategorier presenteras på basis av analysen av materialet och vissa kategorier hopslås för att undvika överlappningar.

4.1 Öppna initiativ

Materialet innehåller nio stycken öppna annaninitierade reparationssekvenser och en öppen initiering som initieraren inte låter mottagaren svara på. Materialet innehåller därtill en fråga som liknar ett reparationsinitiativ men är egentligen en skild sekvens som inte riktar sig på samma sätt mot en problemkälla.

Det vanligaste öppna reparationsinitiativet är frågan *va sa du?*, vilket verkar klarare signalera att problemet är i hörseln. Initiativ med *va sa du?* präglas av att deltagarna i samtalet brukar yttra dessa öppna reparationsinitiativ med en ökad hastighet jämfört med omringande talet. Wilson och Wilson kallar detta en *rush-through*, det vill säga påskyndande handling, vars syfte är bland annat att reglera turtagandet (2005, 4). I materialet förekommer sju stycken (både slutförda och icke-slutförda) reparationsinitieringar med strategin *va sa du?* och fyra av dem yttras med ökat tempo (markeras >*va sa du?*<). Därtill förekommer en fråga som riktar sig mot en tredje person (>*va sa 'on*<,) med samma förhastade tempo. Innan dessa snabba reparationsinitiativ brukar turbytet ske sömlöst vilket markeras i transkriptionen med ett dubbelt likhetstecken (= [turbyte] =) mellan initiativet och TKE:n med problemkällan som i följande exempel.

Exempel 11: *Va sa du?* (SÅI NF 2:1_Kafferep_282)²⁶

1	D:	= går igenom alla sina papper, en gång
2		till=
3	PK B:	=amen de e inte lätt å få igång nån *när
4		man e så då*= ((*knarrande))
5	RI→ D:	=>va sa du?<
6	B:	de e ju inte så lätt heller å få=
7	D:	=nä men ja sä:jer ingenting om de: e[()=

I detta exempel har Doris berättat om att hennes svåger (systers make) hade blivit diagnostiserad med *akut blodleukemi* och att hon ringt till sin syster nyligen och hört att systemen är orolig för att svågern nu bara sitter vid sitt skrivbord och 'går igenom sina papper' om och om igen. Beda kommenterar fallet på rad tre (*amen de e inte lätt...*) men Doris ser denna kommentar som på något vis som problematiskt och initierar en reparation med snabbt tempo och skarpt stigande intonation på sista stavelsen. Beda tolkar initiativet som ett hörselrelaterat reparationsinitiativ och börjar upprepa sig själv. Doris avbryter henne och låter Beda förstå att hennes ursprungliga kommentar på rad tre inte passar in i det som hon tidigare berättat, möjligen eftersom Beda inramat sin kommentar som en motsägning i och med frasen *ja men...*

I två av de fall där *va sa du* inte är förhastad handlar det om situationer där orsaken till hörselproblemet är ett längre avstånd mellan talarna. Denna observation kan betyda att eftersom reparationsinitieringen är en icke-prefererad handling (se SJS 1977, 373), finns det en preferens att få initiativet undan fortare då en aktiv samtalshandling pågår. Enligt denna tankegång kan samtalet framskrida med minsta möjliga friktion då reparationsinitiativet inte dröjer för länge. Då orsaken till hörselproblemet är det långa avståndet, finns inte samma preferens närvarande eftersom interaktionen inte avbryts på grund av reparationshandlingen utan på grund av en mer konkret orsak, det omöjliga akustiska läget i detta fall. Exempel 12 är ett bra exempel på detta. Astrid meddelar från köket till kafferummet att hon hittat det som hon sökte samtidigt som Beda fortfarande har sin egen berättelse på gång.

---

²⁶ I den ursprungliga transkriptionen var reparationsinitiativet på rad 5 inte markerat som förhastad, men efter revidering av materialet kan det konstateras att TKE:n yttras mycket snabbt. Markeringen för snabbt tal har tillagts (Theo Levlin 2.5.2018).

Exempel 12: *Va sa du* från köket (SÅI NF 2:1_Kafferep_431)

1	C:	stackars Beda vart utan mjölk [i kaffet
2	B:	[ja: tänk
3		att de gick de, å [de smaka riktit=
4 PK	A:	[jag hittade=
5	B:	=g o t t.]
6	A:	=faktist,] kan ja (.) meddela:, ((från
7		köket))
8		(1.2)
9 RI→	B:	va sa du?
10	A:	ja hittade faktist, så de så.

Beda kan omöjligt höra vad Astrid sagt eftersom hon talar samtidigt och rösten kommer från ett annat rum. En längre paus (1,2 sekunder) företräder reparationsinitiativet vilket kan bero på att hon väntar på att Astrid ska komma närmare. Pausen visar ändå att ingen aktiv handling pågår och att det inte finns ett behov för att snabbt yttra det öppna reparationsinitiativet.

I exempel 13 nedan avbryter Doris Cilla men avbryter sedan också sitt eget tal för att initiera en öppen reparation. Cillas tur på rad tre är enligt inspelningen mycket tyst och är också svår att höra på bandet. Doris reparationsinitiativ sker i detta fall igen med ett mycket snabbt tempo i rösten och denna gång sänker hon också rösten.

Exempel 13: *Va sa du* med låg snabb röst (SÅI NF 2:1_Kafferep_362)

1	D:	hon bor i Lillköping normalt
2		alltså;
3 PK	C:	jaha:, (0.5) (de e[ju)
4 RI→	D:	[så att eh, >va sa du?<
5	C:	ja då e (ju) närma:re för henne;

Exempel 13 stöder tanken om att under en aktiv handling, finns det en preferens att göra det öppna reparationsinitiativet så osynligt och minimalt som möjligt. Den sänkta rösten kan också vara relaterat till detta fenomen.

I exempel 14 förekommer ett hörselrelaterat problem eftersom Hannas dotter Petra ropar på sin mamma från rummet intill och Hannas gäster Lisa och Malin fortsätter samtalet.

Exempel 14: *Va sa hon* (USAMGRAM 5:1_Bränt barn_555)

1	M:	de e ganska: (.) ↑fi:n↑ chokla inuti.
2		(0.4)
3	L:	>e're,< (0.2) [b̄ara chokla de här.=
4	P:	[m̄amma:ɔ̄ ((ropande från
5		intilliggande rum))
6	M:	=jaɔ̄
7	L:	de e mer som g[o- (0.2) eller som medici:n.
8 PK	P:	[de slog lock i öronen,
9		((ropande))
10		(1.2)
11	L:	thhhh
12 RI→	M:	>↓va sa 'on↓<,
13		(0.8)
14	L:	lock för öronen.

Detta exempel är problematiskt som ett reparationsinitiativ eftersom det inte riktar sig till den som yttrat problemkällan. Dessa slags frågor som löser samma hörselrelaterade problem som reparationer gör men måste hållas isär som sitt eget fenomen eftersom de inte är en del av den tidigare sekvensen. Det intressanta med detta exempel är dock att samma förhastade tempo och sänkta röst förekommer här också.

Deltagarna i samtalet verkar ha en låg tröskel för att initiera reparationer med *va sa du*. Detta visar också exempel 15 där Doris yttrar *va sa du* med samma rutinmässiga förhastade tempo, men fortsätter genast med en respons till den föregående turen.

Exempel 15: *Va sa du* som en intuitiv reaktion (SÅI NF 2:1_Kafferep_503)

1 PK	C:	de e ju synd de e ju så fi:nt me,
2 RI→	D:	>va sa du< ja: visst e re de å, och e va
3		heter de för nånting ehɔ̄ (0.6) dom har ju
4		sa:mma sedvanor där nere som här att dom
5		har kyrkans kåper å [s(å)

Den låga tröskeln som här kan observeras kan kopplas till diskussionen ovan om olika grader av 'allvar' hos olika reparationsinitiativ. *Va sa du* verkar vara det minst allvarliga reparationsinitiativet i svenska gruppsamtal.

I exempel 16 förekommer två stycken sekvenser där en reparation initieras med frågan *va?* Dessa två initiativ skiljer sig från varandra vad gäller typen av problemkälla i fråga. I excerpten håller gästerna precis på att stiga in hem hos Astrid.

Exempel 16: *Va* som både reparationsinitiativ och förvåningsmarkör (SÅI NF 2:1_Kafferep_6)²⁷

1	A:	sti↑:g in. nä du får ha sko↑r på de:j, (.)
2		Doris.
3	D:	nä ja vill inte ha nära.
4	B:	vi kanske ska gå.
5	PK1 D:	får ja inte gå så hä:r då?
6	RI→ A:	(.)va?
7	D:	får ja inte gå så hä:r då?
8	PK2 A:	ne::j.
9	RI→ D:	va?
10	A:	du kanske har fotsvamp. he:::[haha:

På det första reparationsinitiativet *va?* på rad sex reagerar Doris med en upprepning vilket enligt tidigare forskning (se t.ex. Couper-Kuhlen och Selting 2018, 149) betyder att hon på samma gång signalerar att problemkällan skulle ha varit hörselrelaterad. Det andra reparationsinitiativet på rad nio tolkar Astrid som att problemkällan är påståendets (*ne::j* på rad åtta) acceptabilitet eftersom hon svarar med ett skämt. Även om Doris upprepar den första problemkällan från rad fem så kan man dra några alternativa slutsatser för vad som är den verkliga problemkällan utgående från den kunskap som finns tillgänglig. För det första är frågan, det vill säga problemkälla nummer ett, provocerande eftersom Doris ifrågasätter Astrids uppmuntrande för att hålla skorna på. För det andra företräder en mikropaus reparationsinitiativet och initiativet yttras med en mycket överraskad och starkt stigande röst. För det tredje initieras de flesta andra hörselrelaterade reparationer i samtalet med *va sa du*, vilket tyder på att något är annorlunda i denna excerpt. I det andra reparationsinitiativet på rad nio företräder en överstigning av de epistemiska rättigheterna och artighetsreglerna när Astrid ger en icke-prefererad respons, *ne::j*, på rad åtta vilken Doris reagerar på med samma initieringsstrategi *va?*. Denna gång är reaktionen sömlös (utan mikropaus) men intonationen är den samma.

²⁷ Mikropausen tillagd i transkriptionen på rad sex efter revidering (Theo Levlin 2.5.2018).

I exempel 17 nedan har Malin, Lena och Hanna diskuterat om barn och hur de lär sig om världen. I denna excerpt börjar samtalet dra ut mot en mer skämtsam riktning där barn kanske lär sig med att bara sitta och dagdrömma och på raderna ett och två drar Malin skämtet ännu vidare till att egentligen sitter barnen bara då och kisar genom ögonfransarna.

Exempel 17: Ögonfransarna (Lucia_USAM5-2_886)

1	M:	[(le) sitta å ki:sa å se hur pass bra kan
2		se genom ögonfransarna egentlien. hhhh
3		(0.4)
4	L:	m[m:,
5	H:	[↑( ) nu måste vi prova↑ (allihopa) ↑hehe
6		.hh↑ [.hh (0.2) nu måste vi prova allihopa=
7	M:	[v(h)aç
8	H:	=[( )]=
9	L:	[ja (0.4) ja
10	H:	=((allmänt skratt)) ((omöjligt att urskilja
11		rösterna))

Skrattet eskalerar vid punkten där denna excerpt börjar och turorganisationen börjar vackla. Reparationsinitiativet $v(h)aç$ initieras av Malin efter att Hanna föreslagit att de alla tillsammans ska prova på att kisa genom ögonfransarna så som Malin beskrivit det. Inspelningen är oklar efter reparationsinitiativet och därför är det svårt att urskilja om Hanna behandlar reparationsinitiativet som en överraskningsmarkör eller som ett hörselrelaterat reparationsinitiativ. Enligt inspelningen är det sannolikt att Malin inte kan vara helt säker på vad som Hanna precis yttrat eftersom yttrandet är relativt överraskande²⁸ och de auditiva förhållandena är krävande. Initiativet $v(h)aç$ yttras med en lindrigt uppåtgående intonation och mycket högljutt i förhållande till det omkringliggande talet. Hon släpper också lite mer luft än normalt då hon yttrar ordet vilket låter som att hon visar att det ännu finns skratt kvar i rösten.

Materialet är litet för att dra långtgående slutsatser om förhållandet mellan reparationsinitiativen $va?$, $v(h)aç$ och $va sa du?$ men dessa fall tyder på att den sistnämnda är det minst 'allvarliga' initiativet utav dessa tre och angående de två andra initiativen

²⁸ Ett förslag att tillsammans imitera det som Hanna just beskrivit som en handling av ett barn.

verkar den men mindre uppåtgående intonationen vara ett tecken på ett mindre allvarligt initiativ. Personliga och mindre kulturella fenomen kan spela en stor roll och detta är värt att studera i framtiden.

Materialet innehåller en sekvens där reparationen initieras med *ursäkta*. Problemkällan är hörselrelaterad eftersom initieraren Astrid befinner sig i ett annat rum.

Exempel 18: Ursäkta, förlåt, va sa du (SÅI NF 2:1_Kafferep_682)

1	B:	Astrid: va ä de eh hunden heter?
2	RI→ A:	(ursäkta:)/ (vänta:;) ((från köket))
3	RI→ B:	förlåt?
4		(0.8)
5	RI→ A:	ursäkta: ett ögonblick, (0.7) ((kommer
6	RI→	tillbaka)) va sa: du?

I detta exempel kan det observeras hur ursäkta signalerar att Astrid anser sig vara för långt borta för att höra en upprepning. I detta fall kombineras ursäkta med begäran att vänta och då hon anser sig färdig för upprepningen initierar hon själva reparationen på nytt med *va sa: du?*. Det första ursäktandet på rad två behandlar Beda också möjligen som en problemkälla. Den misstänksamma faktorn i detta scenario är att Beda möter ursäktandet med en ursäktande *förlåt?* vilket kan vara en artighetsrelaterad handling.

4.2 Utfrågande reparationsinitiativ

Utfrågande reparationsinitiativ förekommer fem gånger i materialet. Två av dessa förekomster är utfrågande ord som kompletta TKE:r och tre stycken handlar om utfrågande ord med partiella upprepningar.

4.2.1 Utfrågande ord som kompletta TKE:r

Utfrågande ord som kompletta turkonstruktionsenheter är sällsynta i materialet och de karakteriseras av att de efterföljs av ett uttolkande reparationsinitiativ. I följande exempel talar Malin och Lisa om filmuthyrning och Lisa reagerar på otydligheten av personpronomenet *han* som Malin använder på rad två.

Exempel 19: Utfrågande *vem* (USAMGRAM 5:1_Bränt barn_752a)

1	M:	<när våran lillebror va här så skulle dom.
2	PK	(1.2) ((M sväljer)) hy:ra där men han hade
3		sett alla?
4		(2.0)
5	RI→	L: .hhh vem [då (.) (din [lillebror eller?]
6	M:	[t- [två gånger,
7		(0.6)
8	M:	j- ja: Magnus,

I exemplet efterföljs problemkällan av en tvåsekunders paus och sedan andas Lisa först djupt in och frågar *vem då*, varav följer en mikropaus och sedan erbjuder hon en uttolkning *din lillebror eller*²⁹. Det är oklart om dessa två reparationsinitiativ borde analyseras separat eller bildar de tillsammans en egen helhet. Ett möjligt synsätt är att se det uttolkande reparationsinitiativet *din lillebror eller* som en självreparation eftersom Malin har precis nämnt sin lillebror och hon kan anta att Lisa ska veta vem *han* hänvisar till. Hänsynstagandet till det som yttrats tidigare i samtalet kan annars också antas vara en artighetsfaktor och således en social preferens. Det andra speciella elementet efter det utfrågande reparationsinitiativet *vem* är partikeln *då* som Lindström påpekar att är en vanlig partikel i frågor och signalerar att frågan är relaterad till det tidigare sagda. Partikeln *då* signalerar enligt Lindström i dessa fall en följdfråga eller att 'frågan innehåller en slutledning utgående från vad den andre sagt' (1999, 12–13). I detta material är *då* relativt sällsynt (tre förekomster) i annaninitierade reparationer möjligen på grund av att partikeln ofta just signalerar att personen som ställer frågan skulle ha förstått yttrandet och att frågan är en efterföljd av det som yttrats. *Vem då* (ovan) och *vaddå* (kapitel 4.6) kan dock tänkas att delvis ha fått nya betydelser eftersom de är relativt idiomatiska sammanslutningar.

I exempel 20 är det utfrågande ordet också en förled för det uttolkande reparationsinitiativet. I exemplet diskuterar kvinnorna en vacker söndag men Monika är osäker vilken söndag Eva menar.

²⁹ Parenteserna i transkriptionen signalerar att talet är otydligt vid denna punkt eftersom Malins yttrande förekommer samtidigt.

Exempel 20: Utfrågande när (SAM_v2_syffamöte_1866a)

1	PK1	Eva:	[den där söndagen va så otrolit vacker
2			°då°
3			(2.6)
4	PK2	Eva:	de va en sån dän rikti (0.5) höstdag
5			såsom den ska °vara
6	RI→	Monika:	när (.) nu på sönda°g[en°
7		Eva:	[ne föregående
8		Monika:	[[jä

Problemkällan är här antingen ordet *höstdag* på rad fyra (PK2) eller ordet *söndagen* på rad ett (PK1). En modell för analysen skulle kunna vara att det utfrågande reparationsinitiativet *när* pekar ut den senare problemkällan (PK2) medan det efterföljande uttolkande initiativet pekar ut den tidigare problemkällan (PK1). I varje fall handlar reparationsinitiativet om att få en precisering vilken dag som Eva menat. Hon nämner *söndagen* på rad ett men inte vilken söndag. Då Monika ställer frågan *när*, kan Eva omöjligt veta om Monika hört henne säga *söndagen* i den tidigare TKE eller inte och därför kan Monika inte heller veta om Eva kommer att reparera den första eller andra problemkällan när hon initierat reparationen *när*. Mikropausen som finns mellan de två reparationsinitiativen i exempel 19 kan också observeras i denna excerpt.

4.2.2 Utfrågande ord med partiella upprepningar

Som de två exemplen i kapitel 4.2.1 ovan visar kan det ensamma utfrågande frågeordet vara referentiellt problematisk och därför kan en partiell upprepning vara en effektiv strategi för att peka ut och avgränsa problemkällan. För att reparationen kan slutföras måste mottagaren till initiativet kunna tolka varför ordet har blivit en problemkälla. I dessa fall är igen utfrågande ord till stor hjälp eftersom de kan höja det som Heritage (2012a) kallar den *epistemiska positioneringen*³⁰ hos den som initierar reparationen. Med epistemisk positionering hänvisas till den bakgrundskunskap som frågeställaren visar sig ha tillgänglig angående det frågande ämnet. Heritage kallar den relativa positioneringen

³⁰ Epistemisk positionering handlar om att eftersom kunskap inte är en 'antingen eller'-fråga, måste man kunna skilja på olika nivåer på kunskapen. Heritage (2012, 6) beskriver detta fenomen i en kontext där talaren visar olika starka antaganden i en fråga angående kunskap som ligger på mottagarens 'kunskaps territorium' (är hen gift eller inte), men jag anser att denna modell fungerar också i fall där mer objektiva frågor diskuteras.

för samtalets *epistemiska status* (2012a, 4). I praktiken betyder detta att i följande exempel signalerar Beda med sin fråga *vilken Lars?* att hon har några alternativa personer med namnet Lars framför sig och att hon således visar en högre epistemisk positionering än vad hon skulle göra om hon endast upprepade namnet Lars. Samtalet handlar om att Lars har enligt ryktena betalat extra till dansorkestern för att de skulle uppträda lite längre.

Exempel 21: Vilken Lars (SÅI NF 2:1_Kafferep_1461a)

1	A:	[ja hörde du sa:
2	PK	att <u>Lars</u> hade betalt (0.2) <extra pengar>
3		för att han skulle spela ()=
4	C:	=ja:.
5	RI→ B:	<u>vi</u> ↑cken Lars? ve↑m va de:?
6	A:	Lars Johan[sson.
7	C:	[Johansson.

Det första reparationsinitiativet efterföljs av ett nytt reparationsinitiativ, *vem var det*, som diskuteras närmare i kapitel 4.4. Reparationsinitiativet *vi*↑*cken Lars?* pekar ut en 'unik referent' (Kendrick 2015, 171) och Beda tror sig alltså känna Lars men hon vet inte vem Lars som det är frågan om. Båda reparationsinitiativ yttras med ett högre tonläge och dessa reparationsinitiativ präglas av att de yttras från början till slut med ett exceptionellt högt tonläge och ett lindrigt ökat tempo.

Reparationsinitiativ på frågor har inte blivit systematiskt forskade men det kan antas att en fråga förväntas bli besvarad. I gruppssamtal finns det alltid en chans att någon annan lyckas förstå det som för den första inte förstår eller hör och att samtalet på så sätt går vidare. I fall ingen förstår det problematiska innehållet, kan detta leda till det som man i vardagen kallar en pinsam tystnad. Tystnaden är 2,5 sekunder lång i exempel 22 nedan.

Exempel 22: Pinsam tystnad (SAM_v2_syffamöte_3716)

1	(6.4)	
2	PK	Asta: nå hu ble de me den där <u>timmen</u> då
3	(2.5)	
4	RI→	Eva: [[<u>vilken tim</u> --
5	RI→	Tove: [[<u>vilken</u> (ohb)=
6	Asta:	=hu blir me me den där (.) upptagningen
7	Eva:	hörde den: e på här (0.9) allt va den
8		hinner (0.9) den hinner väl ta slut
9		tän°ker [ja

Eva och Tove förstår inte vilken *timme* Asta hänvisar till och efter att de båda väntat en lång stund på att problemet skulle ha löst sig, initierar de samtidigt reparationen med *vilken X*. Problemkällan är alltså ordet *timmen* och Asta korrigerar sig genom att upprepa satsen från början och ersätter timmen med ordet *upptagningen*.

Materialet saknar reparationsinitiativ där det utfrågande ordet skulle ersätta den hörselrelaterade problemkällan med hjälp av den partiella upprepningen (se exempel 4 i kapitel 2.2.2).

4.2.3 Andra utfrågande reparationsinitiativ

Materialet innehåller ett exempel (nummer 23) där det utfrågande reparationsinitiativet formuleras som en fullständig sats, *vem sa du*. Samtalet i denna excerpt handlar om planering av framtida evenemang på syföreningens möte.

Exempel 23: Sara Degerlund (SAM_v2_syffamöte_3840)

1	Asta:	=>nå di gör de gärna< (.h) hördu å ja <i>har</i>
2		<i>nu</i> ↑ n- om du vill <i>nån</i> gång ha nåt program
3	PK	ti dina (.h) så öh öum <i>Sara</i> °läser
4		hemst gärna <i>dikter</i> °=
5	RI→ Eva:	= <i>vem sa du</i> =
6	Asta:	=Sara Degerlund
7	Eva:	aha↑=

Som det visats i kapitel 4.1, är det mycket vanligt på svenska att initiera reparation med hjälp av *va sa du*. *Vem sa du* är inte på fonetisk plan lika lätt att yttra men tre stavelser möjliggör ändå en snabb initiering. Den initieras ändå inte med den samma förhastade tempo som de liknande exemplen på *va sa du* ovan även om den initieras i direkt närhet av problemturen. Initiativet i exempel 23 ska ses som ett utfrågande initiativ med ordet *vem* där *sa du* är en efterled som inte skiljer sig mycket från diskursmarkören *då* i exempel 19. *Sa du* som en efterled kan anses vara artig eftersom den tyder på att problemet är hörselrelaterat. Svennevig anser hörselrelaterade problemkällor vara de minst allvarliga reparationsinitiativen (2008, 10) och därför kan det påstås att även initieraren har en preferens för att starkt visa att problemet är hörselrelaterat då det verkligen är det. Om detta påstående stämmer så gäller det också reparationsinitiativet *va sa du*.

4.3 Upprepningar av problemkällan

Materialet innehåller fyra stycken upprepningar av problemkällan som reparationsinitiativ varav ett består av en partiell upprepning, två stycken är hela upprepningar och ett initiativ är en lucklämnande fråga. Epistemiska frågor är centrala för att förstå dessa upprepningars syfte och den epistemiska positioneringen kan bäst avläsas från responsen till initiativet samt prosodin i initiativet.

4.3.1 Partiella upprepningar

Materialets enda exempel på en partiell upprepning handlar om att fyra äldre kvinnor diskuterar hälsoeffekter av att dricka äppelcidervinäger och kvinnorna funderar om det är hälsosamt och hur stora doser de brukar ta av det.

Exempel 24: Partiell upprepning (SÅI NF 2:1_Kafferep_985)³¹

1	A:	hur mycke tar du? va eh hur mycke e de?
2	D:	ungefä:r en å'n halv hhh matsked,
3	PK	en å en halv till två matskedar ti ett
4		glas vatten, (0.2)
5	RI→ A:	ett glas vatten;
6	D:	ja, (0.3)
7	B:	blir de inte >de smakar som< ättika när
8		du dricker;

Den stigande intonationen på rad fem är mycket minimal om inte obefintlig. Den partiella upprepningen har betoningen på artikeln *ett* och verkar som att Astrid vill försäkra sig om eller utpeka att det handlar om *ett* och inte flera glas vatten som Doris tar ihop med ättikan. Detta reparationsinitiativ visar en hög epistemisk positionering (närmare K+) och är på gränsen till att den endast har en diskursiv funktion. Initiativet kan tolkas som en hörseluttolkning (se kapitel 2.2.3 och Couper-Kuhlen och Selting 2018, 160) eller en begäran på en bekräftelse eftersom Astrid betonar artikeln *ett* och den stigande intonationen på initiativet är lindrig. Doris behandlar det också på så vis och väljer att endast bekräfta upprepningen på rad sex.

³¹ Transkriptionen korrigerad angående den sista stigande intonationen i reparationsinitiativet. Den ursprungliga markeringen ? korrigerad till ; (Theo Levlin 2.5.2018).

4.3.2 Hela upprepningar

Hela upprepningar används två gånger i materialet. Det första exemplet handlar om en diskussion där tre svenska kvinnor har haft en diskussion om när en man med namnet Peter har besökt dem och att det möjligen varit en Luciadag några år tidigare. Kvinnorna diskuterar om barnet Rasmus antagligen för att pigga upp minnet och när som allting har hänt.

Exempel 25: Överraskad upprepning (Lucia_USAM5-2_115a)

1	L:	°men var var° Rasmu:s hh.
2		(1.0)
3 PK	M:	↑han va inte föd[d̥]↑
4 RI→	H:	[↑han va inte född̥]↑
5		(1.2)
6	M:	han va i magen̥

Inspelningsfilen är vi den punkten korrupt men enligt transkriptionen verkar denna upprepning visa överraskning och en positionering K-. Hela upprepningen yttras med ett högt tonläge och ordet född är betonat. Hanna visar senare i samtalet att hon missuppfattat vilken Luciadag de talat om.

I följande exempel har Doris berättat om att hon besökt hennes systems sons dotters konfirmation men att hon inte fått vara med på själva konfirmationsakten eftersom endast de närmaste tio släktingar fått vara med där. Diskussionen har haft en svagt negativ ton.

Exempel 26: Utmanande upprepning (SÄI NF 2:1_Kafferep_497)

1	D:	vi fick va me på mid _{dan} , i alla fall.
2	C:	mm.
3	B:	ni fick va me på [mid _{dan} ?
4	D:	[jah (1.0)
5	B:	[f _{att} as bara annat.

I detta exempel går intonationen upp vid den nästsista stavelsen *mid-* och den sjunker igen på den sista stavelsen *-dan*. Ordet *me* (med) är också betonat vilket är viktigt för reparationsinitiativets epistemiska positionering. Den signalerar nämligen en kritik mot satsens objekt, att vara med, eftersom det inte skulle vara logiskt att Doris skulle ha farit

på en konfirmation där hon inte skulle ha fått vara med på någonting. Bedas upprepning på rad tre yttras också snabbare än det ursprungliga yttrandet på rad ett. Efter att Doris har bekräftat den upprepade frasens riktighet, lägger Beda till att *fattas bara annat*, vilket understryker upprepningens ironiska ton. Detta reparationsinitiativ har närmare sagt en K+ positionering och en utmanande ton. Utmaningen verkar dock inte vara riktad mot Doris utan mot de som är ansvariga för konfirmationsfesten och således är detta ett stöd till den frustration som Doris visat tidigare i samtalet.

Hela upprepningar är sällan initierade för att ange en hörselrelaterad uttolkning (se t.ex. Couper-Kuhlen och Selting 2018, 160) och dessa två exempel visar att problemet kan ligga i antingen i talet (K+) eller förståelsen (K-).

4.3.3 Lucklämnande upprepningar

Materialet innehåller ett exempel där reparationsinitiativet består av en lucklämnande upprepning. I exemplet diskuterar kvinnorna om personer som inte kom och dansade under en danskväll utan endast satt vid bordet.

Exempel 27: Lucklämnande upprepning (SÅI NF 2:1_Kafferep_1256)

1	A:	=ja men där <u>s</u> att ju till <u>e</u> x <u>e</u> m <u>p</u> el ö:h hon
2		som kom för <u>s</u> ent ti <u>b</u> ussen; va heter <u>h</u> on?
3	B:	<u>M</u> aj, <u>M</u> aj och <u>H</u> enrik;
4	A:	<u>H</u> enrik ( )
5	B:	<u>L</u> andgren ( )

En ljudinspelning från dessa sekvenser fattas eftersom alla namn har censurerats ur materialet. Transkriptionen visar att Astrid först söker efter ett namn på rad två och Beda anger namnet Maj och antagligen namnet på Majs kumpan, Henrik. Astrid visar intresse för att känna igen vilken Henrik hon talar om och upprepar namnet med betoningen på *e*-bokstaven och håller annars prosodin flat. Beda tolkar denna upprepning som en begäran på Henriks efternamn vilket hon anger på rad fem. Exemplet visar att i en lucklämnande upprepning kan 'luckan' skapas genom en flat prosodi och normalt tempo i talet. Den lucklämnande upprepningen verkar skilja sig från den partiella upprepningen i att prosodin inte stiger på sista stavelsen.

4.4 Begäran om förklaring och frågeordsfrågor med kopulaverb

Materialet innehåller fem stycken sekvenser där initiativet består av en *begäran om förklaring* (se kapitel 2.2.6 ovan samt Couper-Kuhlen och Selting 2018, 183). Fyra av dessa är initiativ som Kendrick (2015) skulle definiera som frågeordsfrågor med kopulaverb. Kendricks specificering är användbar i den mån att även om frågeordsfrågorna med kopulaverb faller under kategorin *begäran om förklaring*, är de mindre 'allvarliga' initiativ och signalerar en relativt låg epistemisk positionering (se kapitel 2.2.4). Den resterande *begäran om förklaring* som förekommer i materialet har en vagt utmanande ton som signalerar att initieraren tar sig en relativt högre epistemisk positionering angående frågan. De fyra exemplen som är mer neutrala reparationsinitiativ bildar en fullständig sats med kopulaverbet *vara (är)* mellan frågeordet och den partiella upprepningen. Upprepningen ersätts i vissa fall av ett pronomen som i exempel 28 nedan där fyra äldre kvinnor diskuterar skämtsamt om hur de ska kalla sig i förhållande till deras barns hundar

Exempel 28: Gruppträck (SÅI NF 2:1_Kafferep_81)³²

1	B:	e du då: åt Tofsy? ((Tofsy är en hund))
2	A:	mattemor. (0.5)
3	D:	aså. hh
4	A:	näej
5	D:	nej=
6	A:	=nä::: (.) matte- hhe
7	B:	mattefar?
8 PK	A:	näe huttemasse hu:ssemor, hu:ssemor,
9 RI→	D:	va e de för nånting?
10	B:	ja va e de [egentligen,
11	D:	[hhehhu:
12	A:	nä, nämen eh vänta nu,

I excerpten söker kvinnorna efter en passlig benämning för en hundägares mor och Astrid kommer på en ett nytt alternativ, vilket Doris inte förstår. Doris initierar en sekvens med frasen *va e de för nånting?* där tillägget *för nånting* signalerar en liten utmaning men yttrandet kan anses lämna öppen en möjlighet för Astrid att slutföra sekvensen som en

³²Husse är en benämning för husdjurets manliga ägare och *matte* är motsvarande ord för en kvinnlig ägare.

reparation. Initiativet har en betoning på ordet *de* och signalerar att problemkällan är ordet *hussemor*. Astrid hinner inte reagera på reparationsinitieringen utan Beda bestämmer sig för att också delta i frågan genom att stöda den utmanande delen i Doris yttrande med bekräftandet *ja* och genom att upprepa samma fråga genast efter. Bedas upprepning har endast en liten modifiering, *egentligen*, som ersätter *för nånting* och detta gör att reparationsinitiativet blir omformat och får en mer utmanande ton. Ordet *egentligen* som efterföljd till frågesatsen *va e de* verkar signalera att personen ifrågasätter det ursprungliga yttrandet och att Beda i detta exempel antyder att hon har kunskap om problemkällan. Bedas fråga på rad tio är alltså ett K+ reparationsinitiativ, en utmanande fråga. Astrid verkar inte vara ivrig för att besvara direkt ordet *hussemor* och detta leder till att reparationsinitiativet från Doris aldrig blir slutfört utan Astrid bestämmer sig för att backa ut ur reparationssekvensen.

Ett exempel på en frågeordsfråga där predikatsfyllnaden består av en partiell upprepning av problemkällan är exempel 29 nedan där fyra äldre kvinnor (inte samma personer som ovan) har precis diskuterat näringsrekommendationer och näringsämnen som sakkunniga rekommenderar att undvika.

Exempel 29: Ruttojuurta (SAM_v2_syffamöte_711)

1	Asta:	»de sto just ruttojuurta ol- on on
2		aiheuttanu (.)laskimotulehduksia [(0.9)
3	(Tove):	[°mm°
4 PK	Asta:	>int tror ja om man ha taji ruttojuurta<
5		på m- månda moro å: [lö >(ohb) rutto- jo»
6 RI→	Eva:	[va e rutto°juurta°
7	Asta:	»de+e< (0.5) va de+e den här (0.7)
8		petasites (.) de+e mh(1.0) pestrot
9	Eva:	aj pestrot jo men eh vem går nu å: [tar sånt

I detta exempel citerar Asta en tidning på finska och Eva initierar en reparation på det specifika ordet *ruttojuurta*³³ som hon inte verkar förstå. Det intressanta är att Eva upprepar ordet exakt så som det sagts av Asta och anger inte ordet till exempel i sin

³³ *Ruttojuurta* är en partitiv form av 'ruttojuuri', dvs. pestrot. *Ruttojuurta ol- on on aiheuttanu (.) laskimotulehduksia* betyder att 'pestrot har orsakat blodproppar'.

grundform, vilket tyder på att hon inte har över huvud taget någon kunskap om vilket slags ord *ruttojuurta* handlar om.

Frågeordsfrågor med kopulaverb kan också handla om att initiera en reparation på personreferenter. I exempel 30 nedan är det oklart för Beda vem *Evert* är. Reparationsinitieringen, som kommer först i fjärde tur från problemkällan, inleds med frasen *få se* som verkar obetydlig men är antagligen ett verktyg för att Beda lyckas ta sig ordet. Efter problemkällan har nämligen Cecilia tagit åt sig ordet och därmed inlett en dialog med Astrid som nu Beda är tvungen att avbryta om hon vill hänga med i frågan om vem som diskuteras. För att koppla frågan till kontexten använder Beda partikeln *då* i final position i sitt reparationsinitiativ.

Exempel 30: Vem är Evert då (SÅI NF 2:1_Kafferep_1393)

1	A:	ja: öh [å j _o : å så va de faktist=
2	C:	[( ) dom satt där ner hos:
3	PK A:	= [e Evert men vettu Evert han dansar=
4	B:	[Gunnar,
5	A:	=inte så mycke; han e=
6	C:	=nä:
7	A:	men ha:n va uppe å dansa i alla fall;
8	C:	ja: han dansa l[ite (han),
9	A:	[men de gjorde han; .hhja
10	RI→B:	>få se< vem e Evert då?
11	A:	Ev- Gunhild, de [e
12	C:	[Gunhilds
13	A:	.hja,

Partikeln *då* binder i detta fall reparationsinitiativet till problemkällan (jfr. Landqvist 2003, 9) även om det inte yttras i nästa turposition efter problemet. TKE:n blir med hjälp av partikeln en del av den problematiska sekvensen och därför går denna sekvens att analyseras som ett reparationsinitiativ. Kendrick konstaterar att det inte alls är ovanligt att frågeordsfrågor med kopulaverb (speciellt i form av *vem är X*) används engelska samtal efter 'nästa tur', det vill säga efter den naturliga platsen för annaninitierade reparationsinitiativ (2015, 174).

Frågeordsfrågorna har också den egenskapen att de kan böjas i samma tempus som problemkällans kontext har haft. I följande exempel initierar Beda en dubbel reparationsinitiering där den andra delen är en frågeordsfråga med kopulaverb och som

ytras i preteritum. Samtalet handlar om att Lars har enligt ryktena betalat extra till dansorkestern för att de skulle uppträda lite längre.

Exempel 31: Vem var X (SÅI NF 2:1_Kafferep_1461b)

1	PK	A:	[ja hörde du sa: att Lars hade betalt (0.2)
2			<extra pengar> för att han skulle spela ()=
3		C:	=ja:.
4	RI→	B:	vilken Lars? vem va de:?
5		A:	Lars Johan[sson.
6		C:	[Johansson

Excerpten är den samma som i exempel 21 ovan. I detta sammanhang påstods det att Beda pekar ut en 'unik referent' och att hon antyder på att det finns flera Lars som det kan vara frågan om. Initiativet *ve m va de:?* omformulerar problemkällan och det verkar som hon vill visa med hjälp av preteritumformen³⁴ att hon inte kommer ihåg vem Lars var, det vill säga att problemet skulle vara relaterad till tiden som passerat. I detta fall skulle Beda försöka omintetgöra det första initiativet. Beda kan i så fall inse frågan *vilken Lars* som missledande i den mån att den kan tolkas som att kvinnorna känner flera personer med namnet Lars när hon i själva verket inte har någon kandidat i tankarna och det verkliga problemet är minnesrelaterat. Angående prosodin är det värt att notera hur den nya reparationen initieras med ett högt tonläge, sänks vid ordet *va* och går upp igen vid ordet *de:* som också dras ut genom att yttra vokalen lång.

Preteritumformen är dock inte nödvändigtvis en signal för att problemkällan är minnesrelaterad. I exempel 32 nedan signalerar Eva starkt att hon inte vet vem de andra talar om även om hon ställer frågan i preteritum.

---

³⁴ Det är dock anmärkningsvärt att problemkällan *Lars hade betalt* på rad ett också förekommer i preteritum och således kan reparationsinitiativet återspegla problemkällan i sitt tempus.

Exempel 32: Va va de för en (SAM_v2_syffamöte_1185)

1	Tove:	ha du Monika sen (0.5) taji kontakt me den
2		där Leivonen den där fön[stertvättarn
3	Monika:	[mm+m
4	Tove:	va han här
5		(1.2)
6	Monika:	jå+å=
7	(Eva):	= [[jå
8	Tove:	= [[va du nöjd
9	Monika:	jå:+å
10	Monika:	[[han va här
11	Tove:	[[aj) va de gamla gubben eller unga poj[ken
12 PK	Monika:	[de
13		va unga pojken
14		(0.7)
15 RI→	Eva:	va [va de för en
16	Tove:	[jå han e ganska trevli↓
17	Monika:	fönstertvättare=
18	Eva:	=a: ja:

Eva initierar reparationen på rad 15 först efter en liten 0,7 sekunders paus i en diskussionssekvens där hon inte har varit medverkande. Tove och Eva talar om den *unga pojken* och Monika initierar reparationen med *va va de för en* med en flat prosodi och oförhastad tempo. Monika slutför reparationen på rad 17 med *fönstertvättare* vilket visar att hon tolkat reparationsinitiativets problemkälla som den unga pojkens klassifikation, det vill säga hur man ska förhålla sig till pojken i samtalet (t.ex. om han är en bekant eller obekant). Problemkällans natur kan tolkas åtminstone genom ordvalet 'va va de för en' där pojken hänvisas till som ett livlöst objekt (*vad*) och inte som en person (*vem*). Problemkällan pekars ut med *de för en* som satsobjekt och detta satsobjekt visar att problemkällan är den som blivit refererad sist i den tidigare turen, det vill säga den *unga pojken*.

Exemplen 28–32 har handlat om frågeordsfrågor med kopulaverb medan det sista exemplet på en begäran om förklaring handlar om att fråga efter en mer specifik förklaring med en utmanande ton. Samtalet handlar om att tre väninnor skämtar om barn som tittar i kors.

Exempel 33: Va menar du med de (Lucia_USAM5-2_922)

1	H:	(> <) så ↑nu ser
2		ja [två-↑ (.) ↑ja har två mam <u>m</u> or ((härmar sin
3		dotter))=
4	L:	[så h <u>o</u> n kan titta i kors.
5	H:	= ehe ja,↑
6	L:	hhhh men va väl (br[a] (s-)
7	H:	[h <u>o</u> n sitter å tittar i kors
8		nästan j <u>ä</u> mt nu för [tiden (ja e [nästan) oroli
9		för=
10	L:	[hhhhh ajdå.
11	H:	=att hon(h) ska(hh) få(hh) en ska(vs)?
12		(1.0)
13	?:	(hhh)
14	H:	.hhh=
15	L:	=.hhh
16 PK	H:	thh men t <u>a</u> la (man) om å se utvecklings↑störd ut?↑
17		(0.4)
18	?:	hhhh
19	H:	↑he he↑
20 RI→	L:	(v:a) >menar du me d <u>e</u> (h)<?
21	H:	.hhh >fast hon kan ju inte tit[ta riktit i kors

Samtalet är skämtsamt och alla deltagare skrattar under diskussionen. Den flinande rösten har hos alla ett högre tonläge genom excerpten. Det kan tänkas att Hanna lägger fram ett mer provocerande skämt än vad de tidigare skämten varit med *tala (man) om å se utvecklings↑störd ut?↑* på rad 16. Lisa reagerar på detta skämt med att initiera reparationen *(v:a) >menar du me de(h)<?* där en stor del av initiativet yttras med en ökad tempo. Betoningen är igen på ordet *de(h)* och enligt transkriptionen drar Lisa ut på den första v-bokstaven vilket signalerar en lindrig tvekan.

4.5 Uttolkande reparationsinitiativ

Uttolkande reparationsinitiativ förutsätter att initieraren har hört problemkällan och att hen också har någon uppfattning om vad som personen som yttrat problemkällan menat (hög epistemisk positionering). I materialet förekommer tio stycken uttolkande reparationsinitiativ varav fem stycken är så kallade ersättande uttolkningar, en utbyggande uttolkning, två stycken inläggande uttolkningar och tre stycken uttolkande

reparationsinitiativ som inte passar in i dessa tre kategorier. I kapitel 4.5.4 presenteras en definition för en fjärde kategori, en *förklarande uttolkning* som inte har beskrivits i tidigare forskningar.

4.5.1 Ersättande uttolkningar

Ersättande uttolkningar är en bred kategori där reparationsinitieraren anger en kandidatförståelse av ett specifikt ord eller en fras genom att ersätta ordet eller frasen med ett nytt ord eller en ny fras i exempel 34 nedan diskuterar finlandssvenska kvinnor om hälsosam mat.

Exempel 34: Små mål (SAM_v2_syffamöte_1004)

1	Monika:	[jå men (.) de (.) de gör ja nog att ja»
2	Asta:	[(ohb)
3	Monika:	»äter <i>små mål</i> nuförtiden å <i>int någå</i> stora
4 PK		mål å nu (.) nu <i>läste</i> ja just att de
5		<i>egentligen e hälsosammare</i> fö (0.7) fö
6		<i>blodsockre</i> å allt sådär [a-
7 RI→	Asta:	[<i>små mål</i> =
8	Tove:	=j[o: att äta of[ta å <i>lite</i> =
9	Eva:	[jo
10	Monika:	[jå

I exemplet är den pronominala syftningen *de* (det) oklar och Asta avbryter Monika för att ange den ersättande uttolkningen *små mål*. I den tidigare TKE:n har Monika berättat att hon äter *små mål* istället för *stora mål* och den pronominala syftningen *de* kan egentligen hänvisa till vilkendera som helst. Stora mål har nämnts sist i TKE:n men det logiska alternativet är att Monika argumenterar för små mål eftersom hon själv äter sådana. Ett reparationsinitiativ med en hög epistemisk positionering är således naturligt för Asta. Intonationen i uttolkningen hålls flat. Alla andra deltagare i samtalet bekräftar uttolkningen men Tove väljer också att som turtilllägg omformulera problemkällan med andra ord, *att äta ofta å lite*. Detta kunde tolkas som att hon reagerar på Astars reparationsinitiativ som det vore en upprepning av problemkällan, men detta är inte centralt för reparationsinitiativet i sig eftersom de båda andra deltagarna bekräftar Astars uttolkning i överlappning med Toves turtilllägg.

Följande excerpt presenteras också av Lindström (2008, 160). I exemplet råder det förvirring eftersom Beda har berättat om att en bekant läkare har uppmuntrat henne att

dricka mer även om hon 'inte får dricka' mer. Astrid är förvirrad för att hon inte förstår vem som har förbjudit henne att dricka och i exemplet säger hon att det har 'akademiska sagt' när hon har legat inne på sjukhus på grund av hjärtsvikt.

Exempel 35: Om akademiska (SÅI NF 2:1_Kafferep_1135)

1	A:	jo men <u>ve</u> m e:h va: de som <u>sa</u> att du inte
2		fick <u>dr</u> icka mer?
3	B:	ja <u>de</u> : >har ju <u>akademiska</u> < sagt, (0.5)
4		när ja <u>lega</u> in[ne,
5	A:	[<u>nä</u> men <u>prata</u> du inte <u>me</u>
6	PK	<u>honom om de då</u> ?
7	RI→ B:	<u>om akademi</u> ↑ska?
8	A:	ja:.

Problemkällan är igen en oklar pronominal syftning på rad sex och Beda initierar ett reparationsinitiativ på rad sju. *Om de* ersätts av *om akademiska*. Det är värt att notera att också prepositionen följer med i reparationsinitiativet. Som det konstaterades i kapitel 2.2.5 ovan, definierar Lindström denna reparation som en *förståelseindikation* där oklara pronominala syftningar ersätts med en kandidat men eftersom jag i denna avhandling utgår från ett mer syntaktiskt perspektiv används kategorin *ersättande uttolkning* i detta sammanhang. Prosodin i detta initiativ stiger på varje stavelse från och med den betonade e-vokalen. Ordets slutintonation har ett mycket högt tonläge och verkar signalera förvåning.

Exempel 36 nedan är ett bra exempel. Malin försöker här förklara att en och samma rollfigur förekommer i två olika filmer, *Ögat*³⁵ och *Födelsedagen*³⁶.

Exempel 36: Alltså X eller (USAMGRAM 5:1_Bränt barn_695)

1	M:	>(de zzm)< den här kvinnan från <u>ö</u> gat hon komme-
2		(0.2) <hon e en av <u>födelseda</u> ↑ <u>gäs</u> ↑terna sen i
3	PK	<u>födelse</u> ↑ <u>da</u> ↑gen också.
4	H:	mm:?
5		(1.2)
6	RI→ L:	<u>asså samma rollf</u> :igur elle[:r,
7	M:	[ja,
8		(0.2)
9	M:	ju <u>s</u> t de.

³⁵ En film av Richard Hobert från 1998.

³⁶ En film av Richard Hobert från 2000.

I exemplet är problemkällan nominalfrasen *en av födelsedagsgästerna* och reparationsinitiativet anger en uttolkning av detta genom att ersätta problemkällan med *asså samma rollf:igur elle:r*. Diskurspartikeln *asså* (dvs. alltså) signalerar att initiativet anger en synonym och det finala *elle:r* modifierar initiativet så att det framställs som osäkert. Samma rollfigur som en komponent ersätter *en av födelsedagsgästerna* på ett sätt som är syntaktiskt och pragmatiskt ersättbart. Lisa visar tvekan genom att f-bokstaven i *rollf:igur* är utdragen. U-vokalen i ordet *figur* har en lindrigt uppåtgående intonation liksom den andra stavelsen i *elle:r* också.

Ett exempel som Lindström (2008, 161) definierar som en *formulering* men som jag också kategoriserar som en *ersättande uttolkning* är exempel 37 där Astrid antar att Doris har hört om en resa där Astrid och Beda har varit med på. Doris korrigerar att hon inte har hört särskilt mycket vilket Astrid reagerar med att visa överraskning. Astrid lägger till att det enda hon hört är att reseledaren var tråkig vilket Astrid tolkar skämtsamt genom reparationsinitiativet *du menar eh tråkiga eh värdinner?* som att den tråkiga reseledaren hänvisar till tråkiga värdinnor.

Exempel 37: Du menar eh X (SÅI NF 2:1_Kafferep_123)

1	A:	=kul å ses så här efter](0.2) efter eh
2		re <u>se</u> rer å allt möjlit, du har väl hö <u>rt</u> ?
3		Doris, om våran re <u>sa</u> ↑? (0.7) *hmꞌ*
4		((*strängt))
5	D:	äh, hon har inte sa <u>gt</u> så mycke.
6	A:	ha::r hon inte?
7	D:	hon tyckte att hon hade en lite tråkig
8	PK	eh re <u>se</u> ledare bara. (1.0)
9	RI→ A:	du menar eh tråkiga eh värdinner?
10	D:	a:
11	B:	åh hon lju <u>ger</u> , hon lju <u>ger</u> fort där

Denna excerpt har en form som ser ut som ett reparationsinitiativ men som i verkligheten har en K+ positionering och är menat som ett skämt. *Du menar* signalerar en hög epistemisk positionering som i vissa fall kan tolkas som en korrigering (jfr. exempel 2 ovan) och tvekljudet *eh* innan korrigeringen signalerar att handlingen kan vara icke-prefererad (Schegloff 2007, 67). Själva innehållet är också viktigt eftersom påståendet att

värdinnorna är *tråkiga* hänvisar till personer som är med i diskussionen. Att beskriva andra människor med negativa ord är förstås också en starkt negativ handling och därför blir det klart att det handlar om humor.

Du menar eh X är således i detta fall en humoristisk ersättande uttolkning som behandlas på rad tio av den föregående talaren som en förståelseindikation (se kapitel 2.2.5) men som Beda en av de omtalade värdinnorna, pekar ut som ett skämt på rad elva.

En till typ av ersättande reparationsinitiativ är de som förekommer i efterled till ett utfrågande reparationsinitiativ. Dessa reparationsinitiativ är på ett sätt svar på den egna frågan men som på samma sätt som andra ersättande uttolkningar hänvisar till exempel till en oklar pronominal syftning. Detta sker i exempel 38 nedan. Kontexten till samtalet presenteras ovan i kapitel 4.2.1.

Exempel 38: Lillebror (USAMGRAM 5:1_Bränt barn_752b)

1	M:	<när våran lillebror va här så skulle dom.
2	PK	(1.2) ((M sväljer)) hy:ra där men han hade
3		sett allä ;
4		(2.0)
5	RI→	L: .hhh vem [då (.)] (din [lillebror eller?])
6	M:	[t- [två gånger,
7		(0.6)
8	M:	j- ja: Magnus,

Lisa använder här samma finala *eller* som i exempel 36 ovan för att modifiera uttolkningens osäkerhet. Den stigande intonationen är denna gång inte så brant. Uttolningen inleds med en mikropaus efter det tidigare utfrågande initiativet. Kandidaten hämtas ur Malins tidigare TKE där hon talar om *våran lillebror*. Lisa byter ut pluralis mot singularis (*våran* mot *din*) då hon initierar reparationen men detta riskerar inte förståelsen.

4.5.2 Utbyggande uttolkningar

Materialet innehåller endast ett exempel som initieras som en utbyggande uttolkning. Detta exempel är intressant på det vis att det egentligen initieras i ordsökningen/osäkerhetsmarkören *va heter de* på rad ett men istället för att hitta på en

synonym till fallskyddet som är problemkällan på rad ett, anger Hanna en utbyggande tolkning, *på spisen*, på rad fyra. Samtalsämnet är barn och säkerhet.

Exempel 39: Spisen (USAMGRAM 5:1_Bränt barn_66)

1	PK	M	[har ni (.) >fallskydd eller va heter *de?
2			((*tupp i halsen))
3			(0.8)
4	RI→	H:	på spi[senç
5		M:	[på spisen,
6		H:	nej de ha vi('nte).

Det som är märkvärdigt är att uttolkningen initieras utan tvekljud eller andra föregående partiklar (som *alltså* i exempel 36 eller *du menar* i exempel 37) Samma kan konstateras i exempel 35 ovan och den gemensamma faktorn är båda har en del av en fråga som problemkälla. Malin bekräftar uttolkningen genom att upprepa det utbyggda elementet och sedan svarar Hanna på frågan. Det kan antas att då en specifik nästa talare pekas ut handlar reparationsinitieringen inte om ett lika starkt avbrott i interaktionen och därför är initiativet också mindre 'allvarligt' än en icke-prefererad handling. Detta leder till att reparationsinitiativet går rakt på saken och lämnad modifierande komponenter utanför.

4.5.3 Inläggande uttolkningar

Materialet innehåller två exempel på en inläggande uttolkning och möjligen ett annat exempel som på ytan verkar som en självinitierad annanreparation men som har likadana drag som de två första exemplen. Dessa reparationsinitiativ liknar den utbyggande uttolkningen men istället för att syntaktiskt fortsätta den problematiska TKE:n så anger den inläggande uttolkningen nya egenskaper och avgränsningar för problemkällan. I exemplet diskuterar tre kvinnor läget av en restaurang.

Exempel 40: Menar du X med Y (SAM_v2_syffamöte_1705)

1	PK1	Asta:	vet ni va Alfa e
2		Eva:	j[å
3		Monika:	[ne
4			(1.7)
5	PK2	Asta:	de+e en sån där liten sylta där nere på=
6	RI→	Eva:	=menar du den där me magdans
7		Asta:	jå=

I exemplet har Asta frågat om de andra vet var restaurangen Alfa ligger. Eva har svarat *jo* och Monika *nej*. Efter en paus börjar Asta förklara att det är frågan om *en liten sylta* och precis när hon tänker berätta var den ligger, avbryter Eva med det uttolkande initiativet på rad sex. Initiativet delas in i tre komponenter: *menar du* som markerar Evas epistemiska förhållande till Astas kunskap, det demonstrativa pronomenet *den där* binder initiativet till problemkällan (*Alfa; sån där liten sylta*), och *me magdans* är det inläggande uttolkningen som inlägger ett alternativt sätt att identifiera syltan.

I det andra exemplet diskuterar Eva och Monika en vacker söndag. Monika är osäker på vilken söndag Eva talar om och därför initierar hon först den utfrågande reparationen *när* och sedan den inläggande uttolkningen.

Exempel 41: Nu eller tidigare (SAM_v2_syffamöte_1866b)

1	PK1	Eva:	[den där söndagen va så otrolit vacker
2			°då° (2.6) de va en sån dän rikti (0.5)
3			höstdag såsom den ska °vara
4	RI→	Monika:	när (.) nu på sönda°g[en°
5		Eva:	[ne föregående
6		Monika:	[[jå

Monika vet uppenbarligen att Eva talar om en söndag och eftersom det utfrågande initiativet *när* kan potentiellt leda till en respons med upprepning av problemkällan (*söndagen*) så lägger hon fram en inläggande uttolkning med hjälp av tidsadverbet *nu*. Monika sänker rösten vid den punkten där Eva tar sig ordet och korrigerar att det är frågan om den föregående söndagen. Prosodin hålls flat genom initiativet.

Följande exempel verkar vid första ögonblicket som en självinitierad annanreparation som använder samma inläggande strategi som den inläggande uttolkningen ovan. Närmare analyserat kan det ändå handla om en annaninitierad uttolkning. Uttolkningen binds samman med problemkällan på ett annorlunda sätt jämfört med exemplet ovan. De fyra kvinnorna diskuterar i excerpten en utflykt som Astrid och Beda varit med om.

Exempel 42: Fraxinius (SÅI NF 2:1_Kafferep_758)³⁷

1	B:	å å Gene (.) for _n by tyckte ja va
2		fantastisk å[sså
3	A:	[den va [ju
4	C:	[a:, den va [välbra?
5	B:	[°(den)
6		de tycker ja°
7	C:	a:ç
8	PK/RI1 A:	den där trä:gårn dåç som [som e:hç
9	C:	[a:,
10	RI2/AR→ B:	a:ç fraxini _u s där ja?
11	A:	ja:, (0.5) va ju fint .hhha

Deltagarna i samtalet listar ut sådana delar av utflykten som de gillat. Astrid börjar berätta om en specifik trädgård som hon verkar anta att Beda också känner igen men hennes mening stannar upp i en ordsökning. Beda hoppar in i samtalet genom att ange inläggande uttolkning (*fraxiniusträdgården*) på trädgården, som inte de facto nödvändigtvis var själva problemet i Astrids TKE på rad åtta. Inlägget löser ändå Astrids problem och hon kan konstatera att det (besöket/trädgården) *va ju fint*. Detta exempel visar att indelningen i *annaninitierade självreparationer* och *självinitierade annanreparationer* inte är en självklarhet. Astrids tur når till exempel en möjlig turbytesplats då hon slutar på rad åtta ordet *då* med en svagt stigande intonation. Här kunde hon förvänta sig en bekräftelse från Bedas håll om Beda vet vilken trädgård som diskuteras. Men Beda håller tyst och tvingar möjligen Astrid att producera ett turtillägg som endast leder till en ordsökning. Om detta är fallet kan Bedas inläggande uttolkning faktiskt vara ett reparationsinitiativ till *den där trä:gårn då* eftersom hon vill få det bekräftat från Astrid att hon tänker på samma trädgård. Bedas tur på rad tio *a:ç fraxini_us där ja?* anger först den möjliga bekräftelsen *a:ç* som Astrid är ute efter och sedan det inläggande förledet *fraxini_us* till problemkällan *den där trä:gårn*³⁸. I exempel 40 ovan såg vi att problemkällan ersattes av den pronomina syftningen *den där*. I det här exemplet ersätts problemkällan endast av det demonstrativa adverbet *där* och efterledet *ja?* med en stigande intonation uppmuntrar Astrid att fortsätta.

³⁷ AR = annanreparation. Transkriptionen korrigerad efter revidering. *fraxinius där ja?* tillagd istället för *oxinius där ja?* (Theo Levlin 3.5.2018).

³⁸ Ett liknande tillägg kan observeras i exempel 34 där Tove på rad åtta anger en bekräftelse och en omformulering av problemkällan. I exempel 34 analyseras detta turtillägg inte som en reparation eftersom det inte är centralt för slutförandet av reparationen.

Dessa tre exempel tyder på att en inläggande uttolkning kan på svenska bildas i form av prepositionella inlägg efter en upprepning av problemkällan (PK *med X* eller *X på* PK) samt prefixerade inlägg (*X-PK*) och problemkällan (PK) kan i vissa fall ersättas med demonstrativa pronomen eller adverb som *den där*, *den här*, *här* eller *där*.

4.5.4 Andra uttolkningar

I materialet förekommer ett exempel som liknar den inläggande uttolkningen på det viset att uttolkningen består av ett demonstrativt pronomen (hänvisning till problemkällan) plus en uttolkning av problemkällan genom att beskriva föremålets egenskaper. Skillnaden är att den inläggande uttolkningen inte problematiserar själva ordet (som *trädgården* eller *syltan* ovan) medan den uttolkningsstrategin som presenteras nedan är ute efter en definition på själva ordet. Reparationsinitiativet är en *formulering* (se kapitel 2.2.5) men en noggrannare kategorisering är också möjlig. Denna *formulering* är relaterad till det som Couper-Kuhlen och Selting kallar för reparationsinitiativ som ber om en förklaring i form av till exempel frågan *vad är X* (2018, 183, se också kapitel 2.2.6 i denna uppsats) eftersom båda initiativsstrategier söker efter en förklaring. Jag kallar detta uttolkande initiativ för en *förklarande uttolkning*. I exemplet är det frågan om att Monika inte är säker på vilken slags frukt honungsmelon är.

Exempel 43: Den lilla gula (SAM_v2_syffamöte_1087)

1	Monika:	å de+e ju sån där melon [å man får den»
2	Eva:	[jå
3	Monika:	»gans[ka (.)»
4	Asta:	[jå
5 PK	Monika:	»billit nu [(.) sån där honungsme[°lon°
6	Asta:	[jå
7	Eva:	[den e
8		hemst god
9		(2.9)
10 RI→	Tove:	aj de+e den där lilla gula
11		(0.7)
12	Monika:	mm+[m
13	Eva:	[jå

Problemkällan är *honungsme°lon°* på rad fem även om Eva talar om *den* på rad sju. En längre paus (2,9 sekunder) efter problemkällan verkar framkalla reparationsinitiativet hos Tove. Tove formulerar initiativet i form av ett definitivt (icke-frågende) konstaterande

eftersom intonationen sjunker mot slutet. TKE:n inleds med diskursmarkören *aj* som Heritage (1984) har beskrivit som *change-of-state*-markören (på engelska *oh*). Denna diskursmarkör signalerar att personen blir informerad med ny kunskap och att personen är på väg från ett K- till ett K+ tillstånd (se Heritage 2012b). Resten av reparationsinitiativet består av tre komponenter: 1) en upprepning av problemkällan eller ett pronomen, 2) ett kopulaverb som *vara* eller *heta* och 3) en alternativ beskrivning av problemkällan. Demonstrativa pronomenet *den där* verkar signalera här ett distanserat igenkännande av objektet (honungsmelon).

En förklarande uttolkning skiljer sig från ett konstaterande alltså på det vis att den kan innehålla markörer som *aj* för ny kunskap och objektet som beskrivs kan distanseras med hjälp av *den där*. Distanseringen visar att objektet inte ligger inom den egna epistemiska domänen (se Heritage 2012a).

4.6 Komplexa annaninitieringar av reparation och gränsfall

Reparationer är inte, som vissa exempel ovan visat, ett enkelt fenomen och en del av de uttolkande exemplen är på gränsen att de borde kategoriseras som *annankorrigeringar* (se exemplen 42, 39 och 37). En annan gränsfaktor är frågan om reparationen har en problemkälla i det löpande samtalet som sedan utpekas av lyssnaren eller om 'lyssnaren' i själva verket ställer en fråga som endast söker efter ny kunskap.

Följande excerpt presenterades också i exempel 25 som en hel upprepning, men som excerpten visar lyckas inte det första initiativet lösa problemet. Diskussionen handlar om att reda ut när en viss person har varit på besök. På rad ett sjunger Lisa *omen var var^o Rasmu:s* vilket är en skämtsam syftning till en sång men möjligen också en allvarlig fråga om var Hannas barn, Rasmus, vistats då.

Exempel 44: Överraskad upprepning (Lucia_USAM5-2_115b)

1	L:	°men var var° Rasmu:s hh. ((sjungande))
2		(1.0)
3 PK	M:	↑han va inte föd[d;↑
4 RI	H:	[↑han va inte född;↑
5		(1.2)
6	M:	han va i magen;
7		(1.0)
8 →	L:	vaddå när föddes: , =
9	M:	=hhhhh
10		(0.4)
11	M?	.hhh[hh ((genom munnen))
12		[inte den här lucian men [(
13	M:	[(den förra)

Den första reparationsinitieringen av detta excerpt diskuterades alltså i exempel 25 ovan, men också fortsättningen är viktig att analysera. Malin ger nämligen inte en önskad förklaring och detta leder till att istället för att på rad åtta initiera en reparation, producerar Lisa något som Linell och Noren (2012, 133 och 141) kallar en utmanande reaktiv konstruktion, nämligen utropet *vaddå*. Därpå fortsätter Lisa med en ny fråga, *när föddes*, som inte de facto anger någon specifik problemkälla i sekvensen. Detta kan således inte analyseras som en reparationsinitiering, utan antingen som en initiering av en ny sekvens eller som en icke-reparationsrelaterad påhängd fråga. Sekvensen kan således analyseras som att Hanna initierar en reparation på rad fyra vilket Malin slutför på flit med ett kryptiskt svar vilket Lisa reagerar på genom att initiera en diskussion på rad åtta om den bakgrundskunskap som behövs för att förstå det 'kryptiska' svaret. Malin verkar ändå vara medveten om varför Lisa och Hanna inte förstått henne eftersom hon småskrattar och producerar en reparation på det ursprungliga reparationsinitiativet på rad fyra.

Gränsen mellan ett reparationsinitiativ och en initiering av en ny sekvens (nytt samtalsämne) finns alltså i den syntaktiska strukturen. I sekvensen *han var inte född, han var i magen* → *vaddå när föddes han* är responsen pragmatiskt inte direkt kopplad till konstaterandet, utan det handlar om att fråga efter mera information. Implicit ifrågasätter den visst berättelsens logik men detta kräver en mer utvecklad tolkning från mottagaren. Även om öppna reparationsinitiativ och upprepningar av problemkällan i vissa fall gör samma sak och ifrågasätter en berättelsens logik, reagerar mottagaren ofta genom att försöka slutföra sekvensen som en mindre 'allvarlig' handling vilket i detta fall är en reparation (se Pomerantz 1984b refererad i Couper-Kuhler och Selting 2018, 142).

Samma fenomen kan observeras i följande exempel där förståelsen brister och mottagaren måste initiera en helt ny sekvens för att förstå innehållet av berättelsen. Samtalet handlar om att Beda klagar över en läkare som enligt henne har gett fel instruktioner efter att hon har fått hjärtsvikt. Istället för att initiera en reparation ställer Astrid preciserande frågor som inte har en sekventiell problemkälla som utgångspunkt, utan hon försöker förstå berättelsen som en helhet.

Exempel 45: Den förvirrande läkaren (SÅI NF 2:1_Kafferep_1126)

1	B:	=*jo:: >de e klart att man ska dricka
2		mycke< sa han när man* ((*ljust)) >när de
3		e på sommarn< (.) a men ja får ju inte
4		dricka; så ja förstår inte riktigt va du
5		menar; sa ja.
6		(1.2)
7	A:	men öh e:h=
8	B:	=>*han försökte försvara sej*<
9		((ljust)) =
10	A:	=men eh e de samma läkare då?
11	B:	*men de e ju (Nordell) ja har haft i
12		alla år,*= ((*knarrande))
13	A:	=jo men vem e:h va: de som sa att du inte
14		fick dricka mer;=

Även om det är klart att det i samtalet råder ett missförstånd, kan problemsekvensen fortsätta länge eftersom Astrid inte klart pekar ut problemkällan genom ett reparationsinitiativ. Astrids frågor präglas av frågor som har en utmanande reaktiv struktur (se Linell och Noren 2012, 133 och 141) eftersom de är frågor som utgår från ett antagande (t.ex. att det är samma läkare det är frågan om) vilket synliggörs med hjälp av den finala partikeln *då* och den initierande frasen *jo men*.

De exempel som beskrivs ovan är orsaken för att frågorna *varför*, *varför då* och så vidare inte kategoriserats som reparationsinitiativ i denna avhandling.

Ett annat problematiskt element angående reparationer är de fall där en reparation verkar bli initierad men där personen genast efter initiativet fortsätter talet med att bekräfta den tidigare turen. Detta sker i exempel 46 nedan där fyra äldre kvinnor från Sverige diskuterar orsaken varför Doris inte fått vara med på konfirmationen då hennes systemssonsdotter blev konfirmerad.

Exempel 46: Tje personer (SÅI NF 2:1_Kafferep_473)

1	D:	nä:, därför att varje konfirmand, (.)
2		fick ha (.) tje personer me se],
3		(1.0)
4	RI→ B:	i: en (.) ja ha:.=
5	D:	=inne i kyrkan=

I exemplet förekommer en sekunds paus efter att Doris berättat orsaken (tio personers kvot) för att hon inte fått vara med på konfirmationen. Hittills har Doris inte berättat vilken del av konfirmationen det handlar om och det verkar som Beda initierar något som kunde kallas ett *lucklämnande turtillägg*³⁹ för att förstå var denna kvot hade funnits. Även om Beda verkar signalera med hjälp av *change-of-state*-markören *ja ha* (se Heritage 1984) att hon plötsligt inser vad Doris menat, väljer Doris att slutföra turtillägget med *inne i kyrkan*. Det lucklämnande turtillägget har samma funktion som reparationsinitiativet eftersom den signalerar ett problem i förståelsen. Den pekar dock ut problemkällan på ett annorlunda sätt eftersom den signalerar att den tidigare turen inte varit tillräckligt omfattande. Frågan om detta fenomen ska analyseras som ett reparationsinitiativ lämnas utanför denna avhandling eftersom initiativet också kan anses som en begäran om ny kunskap.

---

³⁹ I Lindström (2008) diskuteras turtillägg (194) och lucklämnande frågor (160).

5 Sammanfattning och diskussion

I den här avhandlingen har jag utgått från frågan *vilka initieringsstrategier för annaninitierade reparationer förekommer i svenska gruppsamtal* och vilka specialdrag finns i svenskan. Det kan konstateras att många fenomen som kan observeras i detta material också har analyserats på engelska och tyska, vilket är logiskt eftersom det svenska språket är så pass nära besläktat med dessa två språk.

Öppna reparationsinitiativ i materialet består för det mesta av frasen *va sa du*. Detta är ett speciellt drag för svenska reparationer. Motsvarande initiativ (som t.ex. frasen 'what did you say' på engelska) har inte nämnts i de undersökningar på andra språk som behandlats ovan. Det kan antas att orsaken är relaterad till att *va sa du* är på fonetiskt plan smidigare än översättningarna av samma fras på andra språk. Selting har observerat öppna reparationsinitiativ i tyskan som *ich hab nich verstanden was sie gesacht hahm*, 'jag förstod inte va hen höll på att säga', men dessa reparationsinitiativ yttras som deklarativa och med en fallande intonation (1987, 132 refererad i Couper-Kuhlen och Selting 2018, 148). Sådana deklarativa och flerordiga reparationsinitiativ används ofta inte då samtalshandlingen är i 'full gång' eftersom de är antingen för 'allvarliga' eller så avbryter de samtalet på ett onödigt tidskrävande sätt. Det intressanta med *va sa du* är att frasen oftast yttras med ett ökat tempo och en stigande intonation vilket ger den en liknande användningsdomän som engelskans *what?*.

Materialet saknar reparationsinitiativ av typen *huh*, *häh* och andra frågande ljud utan specifik betydelse. Detta kan tyda på att dessa slags minimala reparationsinitiativ används färre i gruppsamtal där uppmärksamheten är svårare att komma åt eller också att dessa initiativ inte används i samma mån som på engelska och tyska (jfr. Couper-Kuhlen och Selting 2018, 148). Istället initieras mer öppna reparationer genom att inleda reparationsinitiativ speciellt med frågeord som *va*, *vem* eller *vilken* samt upprepningar av problemkällan. De utfrågande orden förekommer sällan ensamma i materialet, vilket också är en skillnad från engelska och tyska studier, och de efterföljs nästan alltid av olika slags specificerande element. Den vanligaste efterleden är *sa du* men också en efterled med en mikropaus plus en uttolkning förekommer två gånger.

Utfrågande reparationsinitiativ består av de initiativ som utpekar problemkällan men lämnar orsaken för problemet öppet. *Utfrågande ord som kompletta TKE:r* kombineras i de båda två exemplen i materialet med ett uttolkande reparationsinitiativ som efterleden. I dessa fall finns det också en mikropaus (ca 0,1 sekunder) mellan de två initiativen. De två *utfrågande ord med partiella upprepningar* som finns i materialet är båda av typen *vilken X*. Exempel som *X vaddå?* (jfr. exemplet *The what?* i Kendrick 2015) hittas inte i materialet. Orsaken kan vara att man på svenska prefererar en lucklämnande upprepning eftersom 'luckan' inte är lika 'allvarlig', det vill säga epistemiskt stark, som *vaddå* (jfr. diskussionen efter exempel 44).

Upprepningar av problemkällan kan vara relaterade till alla tre typer av problemkällor, hörsel, förståelse eller tal, det vill säga det föregående yttrandes överraskande värde eller dess acceptabilitet. *Lucklämnande upprepningar* är dock ett undantag på det viset att de verkar initiera reparationer på hörselrelaterade problemkällor. Skillnaden mellan *hörseluttolkningar* (eller hörselkandidater, se Couper-Kuhlen och Selting 2018, 160) och begäran på (förståelserelaterad) bekräftelse verkar existera närmast på en icke-empirisk nivå.

Frågan om de partiella och hela upprepningarna alltid ska anses som reparationsinitiativ eller inte hänger ihop med diskussionen om problemkällan kan anses befinna också i talet eller endast i förståelsen eller hörseln. Om problemkällan är i talet betyder det att den har orsakat förvåning eller motstånd hos den andra deltagaren. Detta betyder att initieraren har kunskap (K+) om det reparerade elementet i talet. Det starkaste argumentet för att anse också initiativ på talrelaterade problemkällor som annaninitierade reparationer är att i detta fall kan alla initiativ med samma syntaktiska struktur placeras på en glidande skala för deras epistemiska förhållande (se Heritage 2012a, 6).

Begäran om förklaring samt **frågeordsfrågor med kopulaverb** är vanliga och möjligen den mest effektiva annaninitierade reparationsstrategin eftersom de sällan orsakar några nya problemkällor i samtalet. Frågeordsfrågorna verkar dessutom sällan vara ansiktshotande handlingar (jfr. med diskussionen ovan om reparationsinitiativets 'allvarlighet'). *Frågeordsfrågor med kopulaverb* som i denna avhandling som kategori lånats från Kendrick (2015) är möjligen en onödigt specifik kategori men som en

underkategori för *begäran om förklaring* anser jag att den anger en mer exakt ram för att analysera reparationsinitiativets 'allvarlighet' än vad *begäran om förklaring* möjliggör.

Uttolkande reparationer är från ett filosofiskt perspektiv alltid en social risk i samtal eftersom de är antingen så kallade *understanding checks*⁴⁰ eller felaktiga uttolkningar som mottagaren av initiativet vill eller måste sedan korrigera. I många uttolkningar används därför mildrande partiklar och fraser som en final *eller?* eller en inledande *menar du* för att minska den sociala risken som personen utsätter sig för. Då uttolkande reparationsinitiativ går rätt är de förstås effektiva sätt att föra samtalet vidare och upprätthålla intersubjektiviteten. I denna pro gradu-avhandling har de uttolkande reparationerna indelats enligt deras syntaktiska egenskaper, det vill säga hur de passar in i det problematiska yttrandet (problemkällan). Fyra olika typerna av uttolkande reparationsinitiativ observerades: *ersättande*, *utbyggande* och *inläggande uttolkningar* samt *formuleringar*. De tre första typer är namngivna enligt hur reparationsinitiativet är relaterat till problemkällan men *formuleringarna* skiljer sig från de övriga tre genom att definitionen baserar sig på vad initiativet gör istället för placeringen. *Formuleringar* kan eventuellt definieras närmare baserat på vad de formulerar i initiativet. I exempel 43 består initiativet av en beskrivning av ett oklart ord och anger en kandidat för vad problemkällan är (jfr. exemplet *vad är X* i kapitel 4.4). Därför kan denna *formulering* också beskrivas som en *förklarande uttolkning*.

I analysen ovan har materialets reparationsinitiativ alltså beskrivits med bästa möjliga noggrannhet och de olika reparationsstrategierna har kategoriserats enligt deras syntaktiska och pragmatiska struktur. Reparationsinitiativen förekommer dock inte ensamma utan de befinner sig alltid i en kontext som påverkar deras bruk och utseenden.

En intressant fråga är hur dubbla reparationsinitiativ som i exemplen 38 och 41 ovan borde tolkas. Bildar de en helhet eller är den andra delen alltid en självreparation? Forskare har sedan Schegloff, Jefferson och Sacks (1977) diskuterat om det finns en preferensordning angående reparationsinitiativ. De flesta studier har försökt bekräfta Schegloffs m.fl. påstående att starkare reparationsinitiativ skulle vara mer prefererade än svaga – det vill säga mer öppna – reparationsinitiativ (1977). Detta påstående grundar sig

---

⁴⁰ Kunde översättas som förståelseindikatorer men eftersom Lindström (2008) använder ordet i ett annat syfte används inte detta ord i denna avhandling.

på observationen att svagare reparationsinitiativ avbryts och ersätts av starkare reparationsinitiativ. Andra forskare som till exempel Kendrick har tolkat att denna preferensstruktur också betyder att starkare reparationsinitiativ förekommer oftare än svagare reparationsinitiativ (2015, 187). Samtidigt visar både Kendricks och Schegloffs m.fl. material att deltagarna i samtalen brukar börja med det mera öppna initiativet och ta starkare reparationsinitiativ i bruk då det mer öppna inte leder till en slutförd reparation eller då talaren inser att en starkare reparationsinitiering är möjlig (SJS 1977, 369). Man kan därför också tänka sig att det också finns en motkraft som anger en orsak att börja med ett mer öppet initiativ, alltså ett svagt initiativ, och först sedan initiera ett mer exakt initiativ. Denna tanke hänger ihop med Anita Pomerantz's observation att det finns en preferens för att initiera reparationer på mindre allvarliga problemkällor (som hörsel) över 'allvarligare' och mer komplexa problemkällor som förståelse (Pomerantz 1984b refererad i Couper-Kuhler och Selting 2018, 142). Om man ser på exemplen 38 och 41 nedan så kan man fundera om det utfrågande reparationsinitiativet före det uttolkande initiativet är en prefererad handling eller om det första initiativet är ett onödigt och mindre prefererat element.

Exempel 38: Lillebror (USAMGRAM 5:1_Bränt barn_752b)

1	M:	<när våran lillebror va här så skulle dom.
2	PK	(1.2) ((M sväljer)) hy:ra där men han hade
3		sett allä;
4		(2.0)
5	RI→	L: .hhh vem [då (.) (din [lillebror eller;])
6	M:	[t- [två gånger,
7		(0.6)
8	M:	j- ja: Magnus,

Exempel 41: Nu eller tidigare (SAM_v2_syffamöte_1866b)

1	PK1	Eva:	[den där söndagen va så otrolit vacker
2			°då° (2.6) de va en sån dän rikti (0.5)
3			höstdag såsom den ska °vara
4	RI→	Monika:	när (.) nu på sönda°g[en°
5		Eva:	[ne föregående
6		Monika:	[[jå

Det som kan konstateras i båda fall är att det utfrågande reparationsinitiativet signalerar starkare och fortare att talaren initierar en reparation. I båda av dessa exempel är

problemet en oklar pronominell syftning och reparationsinitieraren plockar kandidaten (*söndag* och *Malins lillebror*) för uttolkningen ur den föregående TKE:n. Allt som tidigare yttrats i samtalet är kunskap som personen kan antas ha om problemkällan. Att initiera en reparation på något som precis yttrats är också enligt all logik en icke-prefererad handling. Det uttolkande reparationsinitiativet verkar således ha två funktioner: Signalera att personen har lyssnat och förstått det tidigare sagda men samtidigt visa att syftningen inte har varit klar.⁴¹

En aspekt av annaninitierade reparationer i gruppsamtal som inte diskuterats närmare i analysen är hur de placeras i samtalet. I många exempel företräder en längre tystnad initiativet vilket visar att deltagarna undviker åtminstone tidvis att initiera reparationer. I vissa fall kan det också hända att initieraren är 'utanför' samtalet men genom reparationsinitiativet blir delaktig av det gemensamma samtalsämnet. Om en person inte är med i en diskussion och inte förstår samtalsämnet, krävs det antingen en tystnad eller en avbrytande komponent för att komma med i samtalet. I exempel 30 används till exempel frasen *få se* med ett ökat tempo för att avbryta samtalet innan personen kan initiera en reparation.

Denna avhandling har skapat grunden för framtida undersökningar på svenska annaninitierade reparationer, en forskningsgren som fått en alltför liten uppmärksamhet men som har stor potential för att också bli tillämpad inom många områden utanför den akademiska språkforskningen. Till exempel programmerare av artificiell intelligens, fredsförhandlare och olika terapiformer kunde alla dra mer nytta av denna slags forskning som hjälper oss att förstå hur den delade förståelsen återskapas och upprätthålls; i vår kultur, i förhållande till andra kulturer samt hur personliga faktorer påverkar reparationsstrategierna.

---

⁴¹ Samtidigt höjer initieraren sin epistemiska positionering närmare personen med kunskapen (jfr. Heritage 2012a, 6–7) och detta är möjligen en balanserande faktor i deltagarnas samtalsdynamiska maktförhållande. Med detta hänvisar jag till en naturlig tendens att inte verka dum i den sociala interaktionen. Sidnell och Barnes (2013) har också argumenterat för att alla preferensstrukturer i samtalet är sammankopplade med samtalsdeltagarans epistemiska förhållande (Couper-Kuhlen och Selting 2018, 115 [Sidnell och Barnes 2013]).

För att uppnå denna potential krävs det ett bredare material som består av samtalsdeltagare i olika åldrar och olika sociala klasser i olika kontexter. Multimodala metoder har under senaste åren blivit vanligare men jag vill påstå att också genom att endast analysera audiomaterial kan vår kunskap om reparationer bli mycket mer omfattande. Forskning om annankorrigeringar är fortfarande ett outforskat område inom svenskan. Prosodiska och intonationsinriktade analyser är viktiga i framtiden och därför är det centralt att transkriptionerna också håller en hög standard. För att förstå på en empirisk nivå de olika epistemiska förhållandena i samtalet krävs det nämligen en analys på intonationer av nästan varenda stavelse.

Bilaga 1: Transkriptionsnyckel

?	Markerar kraftigt stigande grundton i slutet av en prosodisk fras
ˊ	Markerar svagt stigande grundton i slutet av en prosodisk fras
.	Markerar tydligt sjunkande grundton i slutet av en prosodisk fras
,	Markerar relativt jämn grundton i slutet av en prosodisk fras
[	Markerar var överlappande tal börjar
]	Markerar var överlappande tal slutar (används sparsamt)
(nu då)	Enkla parenteser markerar att tolkningen är osäker
( )	Tom parentes markerar att något sägs som inte kan uppfattas eller tolkas
((hostar)) samtalet	Återger transkriptörens kommentar till eller beskrivning av något i samtalet
åmm/nånn	Snedstreck markerar att det finns alternativa tolkningar av vad som sägs
<u>bonde</u>	Understrykning markerar att stavelsen är starkt betonad; i minimala <i>vars</i> -konstruktioner markeras dock alltid den mest betonade vokalen, också då den inte är särskilt starkt betonad
(0,8)	Markerar pauslängd
(.)	Markerar en s.k. mikropaus, högst 0,2 s. lång
°	Markerar svag volym
FLOTT	Versaler markerar stark volym (versal används också initialt i egennamn)
: vokal eller konsonant)	Markerar tydlig förlängning av ett ljud (markerar däremot ej vanlig lång vokal eller konsonant)
heh	Markerar en ”skrattpartikel”
.h	Markerar en hörbar inandning
h	Markerar en hörbar utandning
> <	Markerar snabbt tal mellan tecknen
<	Markerar en kortvarig tempoökning
↑	Markerar ett högt tonläge
=	Markerar sömlös övergång mellan två rader (dvs. ingen paus)
Ord-	Bindestreck markerar avbrytning av talet

Källförteckning

- Austin, John L. 1962.** How to do things with words. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Couper-Kuhlen, Elisabeth och Selting, Margret 2018.** Interactional linguistics. Studying Language in Social Interaction. Cambridge: Cambridge University.
- Drew, Paul 1997.** Open class repair initiators in response to sequential sources of troubles in conversation. *Journal of pragmatics*, 28(1): 69–101.
- Egbert, Maria 2009.** Der Reparatur-Mechanismen in deutschen Gesprächen. Mannheim: Verlag für Gesprächsforschung. www.verlag-gespraechsforschung.de (hämtad 25.4.2018).
- Haakana, Markku 2009.** Other-correction in everyday interaction: some comparative aspects. *Talk in interaction: Comparative dimensions*. 152–179. Helsingfors: Finska Litteratursällskapet. <http://dx.doi.org/10.21435/sflin.14> (hämtad 25.4.2018).
- Haakana, Markku och Visapä, Laura 2014.** Eiku – korjauksen partikkeli? *Virittäjä*, 118(1): 41–71. <https://journal.fi/virittaja/article/view/8834> (hämtad 25.4.2018).
- Hayashi, Makoto och Hayano, Kaoru 2013.** Proffering insertable elements: a study of other-initiated repair in Japanese. *Conversational repair and human understanding*. Hayashi, Makoto, Raymond, Geoffrey och Sidnell, Jack (red.). *Studies in Interactional Sociolinguistics*. 293–321. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511757464> (hämtad 25.4.2018).
- Heritage, John 2012a.** Epistemics in action: Action formation and territories of knowledge. *Research on Language & Social Interaction*, 45(1): 1–29.
- Heritage, John 2012b** The Epistemic Engine: Sequence Organization and Territories of Knowledge. *Research on Language and Social Interaction*, 45(1): 30–52. <https://doi.org/10.1080/08351813.2012.646685> (hämtad 25.4.2018).
- Heritage, John och Raymond, Geoffrey 2005.** The terms of agreement: Indexing epistemic authority and subordination in talk-in-interaction. *Social psychology quarterly*, 68(1): 15–38. <http://www.jstor.org/stable/4148779> (hämtad 25.4.2018).
- Hutchby, Ian och Wooffitt, Robin 2008.** *Conversation analysis. 2:a upplaga*. Cambridge: Polity.
- Kendrick, Robin H. 2015.** Other-initiated repair in English. *Open Linguistics* 1: 164–190. <https://doi.org/10.2478/opli-2014-0009> (hämtad 25.4.2018).
- Li, Xiaoting 2014.** Leaning and recipient intervening questions in Mandarin conversation. *Journal of Pragmatics* 67: 34–60.

- Lindskog, Siri 2009.** Reparationsstrategier i uppgiftsorienterad interaktion mellan personer med hörselnedsättning och deras anhöriga. <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:285037/FULLTEXT02> (hämtad 27.4.2018).
- Lindström, Jan K. 2014.** Interaktionell lingvistik: Procedurer, teman och analyser. Folkmålsstudier: Meddelanden från Föreningen för Nordisk Filologi 52: 31–55. Helsingfors: Föreningen för nordisk filologi. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/153259> (hämtad 25.4.2018).
- Lindström, Jan K. 2009.** Att översätta diskursmarkörer – Från svenska samtal till engelsk återgivning. I, Hartama-Heinonen, Ritva, Sorvali, Irma, Tarasti, Eero och Tarasti, Eila (red.) Kielen ja kulttuurin saloja, Edition: XXXV, 13. Acta Semiotica Fennica 144-168. <https://www.researchgate.net/publication/281288882> (hämtad 25.4.2018).
- Lindström, Jan K. 2008.** Tur och ordning. Introduktion till svensk samtalsgrammatik. Stockholm: Norstedts akademiska förlag.
- Lindström, Jan K. 1999.** Att översätta diskursmarkörer. Från svenskasamtal till engelsk återgivning. https://www.researchgate.net/publication/281288882_Att_oversatta_diskursmarkorer_Fran_svenska_samtal_till_engelsk_atergivning (hämtad 27.4.2018).
- Linell, Per 1982.** The Written Language Bias in Linguistics. <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:liu:diva-111550> (hämtad 25.4.2018).
- Lundgren, Johanna och Sigheim, Nina 2008.** Barn med språkstörning interagerar med olika samtalspartners: En samtalsanalytisk studie. <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:127747/FULLTEXT01.pdf> (hämtad 27.4.2018).
- Olars, Gustav 2012.** Prestation, meningsskapande och sociala relationer: En undersökning av problemsekvenser vid den muntliga delen av Tisus (Test i svenska för universitets- och högskolestudier). Magisteruppsats. Stockholms universitet.
- Peräkylä, Anssi. 2004.** Conversation analysis. I Seale, J, Silverman, D, Gubrium J och Gobo, G (red.). Qualitative Research Practice. 165–179. London: Sage
- Pomerantz, Anita och Fehr, Bernard J. 1997.** Conversation analysis: An approach to the study of social action as sense making practices. I van Dijk, Teun A. (red.). Discourse as social interaction: Discourse Studies 2 - A multidisciplinary introduction. 64–91. London: Sage.
- Pomerantz, Anita 1984a.** Agreeing and disagreeing with assessments: some features of preferred/dispreferred turn-shapes. I Atkinson, J. Maxwell och Heritage, John (red.) Structures of social action: studies in conversation analysis. 57–101. Cambridge: Cambridge University Press.
- Pomerantz, Anita 1984b.** Pursuing a response. I Atkinson, J. Maxwell och Heritage, John (red.) Structures of social action: studies in conversation analysis. 152–163. Cambridge: Cambridge University Press.

Rasmussen, Gitte. 2013. Inclined to better understanding—The coordination of talk and “leaning forward” in doing repair. *Journal of Pragmatics* 65: 30–45.

Robinson, Jeffrey D. 2014. What “What?” Tells Us About How Conversationalists Manage Intersubjectivity, *Research on Language and Social Interaction* 47(2): 109–129. <https://doi.org/10.1080/08351813.2014.900214> (hämtad 2.5.2018).

Robinson, Jeffrey D. 2013. **Epistemics, action formation, and other-initiation of repair: the case of partial questioning repeats.** I Hayashi, Makoto, Raymond, Geoffrey och Sidnell, Jack (red.). *Conversational repair and human understanding.* Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511757464> (hämtad 2.5.2018).

Sacks, Harvey, Schegloff, Emanuel A. och Jefferson, Gail 1974. A simplest systematics for the organization of turn-taking for conversation. *Language* 50: 696–735.

Schegloff, Emanuel A., Jefferson, Gail och Sacks, Harvey 1977. The Preference for Self-Correction in the Organization of Repair in Conversation. *Language* 53(2): 361–382.

Schegloff, Emanuel A. och Sacks, Harvey 2006 [1973]. **Opening up Closings.** I Jarowski, Adam och Coupland, Nikolas (red.). *The Discourse Reader. 2:a upplaga.* 262–271. New York: Routledge.

https://scholar.google.fi/scholar?q=opening+up+closings+sacks&hl=fi&as_sdt=0,5 (hämtad 21.3.2018).

Schegloff, Emanuel A. 2007. *Sequence organization in interaction: Volume 1.* Cambridge: Cambridge University Press. E-bok.

Schegloff, Emanuel A. 2000. When 'others' initiate repair. *Applied linguistics* 21(2): 205–243.

Schegloff Emanuel A. 1992. Repair After Next Turn: The Last Structurally Provided Defense of Intersubjectivity in Conversation. *American Journal of Sociology* 97(5): 1295–1345.

Schegloff, Emanuel A. 1968. Sequencing in conversational openings. *American anthropologist* 70(6): 1075–1095.

Selting, Margret 1987. Reparaturen und locale Verstehensprobleme – oder: zur Binnenstruktur von Reparatursequenzen. *Linguistische Berichte* 108: 128–149.

Seo, Mi-Suk och Koshik, Irene 2010. A conversation analytic study of gestures that engender repair. I *ESL conversational tutoring.* *Journal of Pragmatics* 42(8): 2219–2239.

Sidnell, Jack och Barnes, Rebecca 2013. **Alternative, subsequent descriptions.** I Hayashi, Makoto, Raymond, Geoffrey och Sidnell, Jack (red.). *Conversational repair and human understanding.* Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511757464.011> (hämtad 2.5.2018).

Svennevig, Jan 2008. Trying the easiest solution first in other-initiation of repair. *Journal of Pragmatics* 40(2): 333–348.
<http://home.bi.no/a0210593/Repair%20preference.pdf> (hämtad 21.3.2018).

Wilson, Margaret och Wilson, Thomas P. 2005. An oscillator model of the timing of turn-taking. *Psychonomic Bulletin and Review* 12(6): 957–968.
<https://doi.org/10.3758/BF03206432> (hämtad 21.3.2018).